2021/12774

MAAK.Noord

Perspectief 2040

Leven en werken in Zaanstad Noord

Voorjaar 2021

2021/12774

Leven en werken in Zaanstad Noord

Perspectief 2040

Inhoud

Samenvatting 3

Ingezonden brief uit 2045 11

Inleiding 13

1. Bereikbaarheid verbeteren en parkeerdruk terugdringen 16

2.Nieuwbouw van woningen voor meer diversiteit en doorstroming 21

3. Gericht werken aan versterking van de maatschappelijke kracht 27

4. Kwaliteit en duurzaamheid in de wijk versneld verbeteren 34

5. Modernisering van bedrijventerreinen en samengaan van wonen en werken 39

6. Benutten van Wormerveer als focusgebied voor toerisme 43

7. Versterken van de cultuurhistorische en natuurlandschappelijke waarden, samen met bewoners, organisaties, bedrijven en overige partners 46

Het vervolg: Werken aan de toekomst 52

Colofon 58

Leven en werken in Zaanstad Noord

Samenvatting

Het programma MAAK.Zaanstad (2016) streeft ernaar vele duizenden woningen toe te voegen aan de stad en daarbij de kwaliteit en de leefbaarheid te versterken. In het gebied MAAK.Noord is op termijn plaats voor 5.000 woningen, zo laat een uitgebreide analyse zien. Zoveel woningen en bewoners erbij in Zaanstad Noord vraagt een grote inspanning. Die groei en verdichting is alleen mogelijk wanneer er tegelijkertijd fors wordt geïnvesteerd in infrastructuur en bereikbaarheid, in voorzieningen en in de kwaliteit van de openbare ruimte. We willen deze kans grijpen om Noord nog mooier te maken, leefbaarder, duurzamer, met een sterkere economische basis.

Dit Perspectief schetst hoe Zaanstad Noord er in de toekomst uit kan gaan zien.
Bij de start van MAAK.Noord concentreerde het programma zich vooral op het verbeteren van de verbindingen tussen de grote kernen Krommenie en Wormerveer en de ontwikkelingen langs de Zaan. Maar de praktijk heeft geleerd dat er in heel Noord belangrijke ontwikkelingen spelen die de aandacht van MAAK verdienen. Bovendien vragen thema's als infrastructuur, mobiliteit en duurzaamheid om een brede visie en een overkoepelende aanpak. Het werkgebied van MAAK.Noord is dan ook uitgebreid. De verschillende kernen en gebieden, elk met hun eigen identiteit, en het groene buitengebied (een belangrijke waarde voor Noord) hebben nu een gelijkwaardige plaats in het programma.

Zeven speerpunten geven Noord een nieuw perspectief
De Analyse voor MAAK.Noord is eind 2019 door de gemeenteraad besproken en vastgesteld. Daarbij heeft de raad een speerpunt toegevoegd, gericht op het versterken van de cultuurhistorische en landschappelijke waarden in Noord. Hieronder vatten we de zeven speerpunten samen en bespreken we kort de ambities die per thema op tafel liggen.

Speerpunt 1: Bereikbaarheid verbeteren en parkeerdruk terugdringen

> Ambitie: De woningbouwplannen in Noord kunnen alleen worden waargemaakt als er daarnaast oplossingen worden gerealiseerd voor de bereikbaarheid. Maar onze ambitie reikt verder, namelijk om de Zaanse mobiliteitstransitie te laten beginnen in Noord. Door een goed netwerk te creëren wordt meer gebruik gemaakt van fiets, wandelen en deelauto's en gaat de auto minder ruimte opeisen.

We willen in Noord leefgebieden creëren waar het prettig werken, wonen en verblijven is. Dat vraagt om het realiseren van autoluwe centra en het weren van doorgaand autoverkeer. De wijze waarop dat kan worden bereikt werken we uit samen met inwoners, ondernemers en bezoekers.

We stimuleren fietsen, wandelen, openbaar vervoer, (elektrische) deelmobiliteit en vervoer over water. We verleiden bewoners, werkers en bezoekers om andere mobiliteitsvormen te gebruiken dan de auto. Keuzevrijheid is hierbij een groot goed, maar we maken de vervoerwijzen aantrekkelijker die het beste bij een buurt of wijk passen. Bijvoorbeeld met een kwalitatief hoogwaardig aanbod van openbaar vervoer, fiets en deelmobiliteit. Maar tegelijkertijd ook door op onderdelen te sturen, bijvoorbeeld via de parkeernormen. De mate waarin gestuurd wordt, hangt onder meer af van het aanbod aan alternatieven.

Meer ruimte voor langzaam verkeer, OV en deelauto's
De verbindingen voor fietsers en voetgangers in Noord kunnen beter, in de kernen, tussen de kernen en naar het buitengebied. We nemen maatregelen die barrières zoals de N246, de Nauernasche Vaart en de Ned Benedictweg wegnemen. De bedrijventerreinen (Noorderveld/Molletjesveer) worden beter bereikbaar met openbaar vervoer en fiets.
Naar verwachting gaan rond 2030 de treinen die de stations in Noord aandoen, frequenter rijden. Dat biedt nieuwe kansen. Heldere, comfortabele loop- en fietsroutes van de stations naar de winkelgebieden in Wormerveer en Krommenie zijn ook nu al van belang.
We stimuleren het gebruik van deelauto's, deelfietsen en deelscooters. Wij gaan in gesprek met aanbieders van bewezen succesvolle concepten om deze aan te bieden bij de stations en in de wijken.

Speerpunt 2: Nieuwbouw van woningen voor meer diversiteit en doorstroming

Er staan ruim 20.000 woningen in Noord met bijna 45.000 bewoners. 5.000 woningen toevoegen betekent dus: voor elke vier bestaande woningen één erbij!

> Ambitie: de nieuwbouw in Noord leidt tot een gevarieerd aanbod van woningtypen, prijsklassen en woonmilieus, waardoor er voor veel verschillende doelgroepen een passende woning te vinden is. Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan behoud en versterking van de ruimtelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten van Noord.

Wij zetten in op een gedifferentieerd nieuwbouwaanbod inclusief woningen voor lage middeninkomens en op groei van het aantal sociale huurwoningen. Voor die nieuw ontwikkelde gebieden kiezen we voor een differentiatie van 30% sociale huur, minimaal 20% middeldure huur en betaalbare koop (VON tot max NHG grens) en maximaal 50% vrije invulling. Om kansengelijkheid in ruimtelijke zin te bevorderen is deze diversiteit ook terug te zien op het schaalniveau van nieuwbouwprojecten.

Prettig opgroeien en veilig oud worden in Noord
Noord is in de periode tot 2040 dé plek in Zaanstad waar mensen zowel stedelijk als dorps kunnen wonen met de natuur op loopafstand. Met een aantal bijzondere en compacte woonlocaties in voormalige industriële complexen uit de negentiende eeuw. Sterke kanten als water, groen en erfgoed worden goed benut. In Noord kunnen mensen prettig opgroeien en oud worden, bijvoorbeeld in nieuwe woonvoorzieningen in de centra van Wormerveer en Krommenie. Het is essentieel dat we de voorzieningen voor ouderen en andere zorgdoelgroepen op peil houden. De vergrijzing zal toenemen in de komende jaren, zeker ook in MAAK.Noord. Woonvoorzieningen als de Amandelbloesem en Festina Lente (dat aan

vernieuwing toe is) zijn dan ook van groot belang voor het gebied. Alle inwoners van Noord moeten de mogelijkheid krijgen om een wooncarrière te maken binnen dit deel van de stad. Het bevorderen van de mogelijkheden tot doorstroming vergroot de kansengelijkheid.

Speerpunt 3: Gericht werken aan versterking van de maatschappelijke kracht

> Ambitie: Noord maakt niet alleen ruimte voor woningen, maar ook voor voorzieningen die een meerwaarde opleveren voor het gebied. Een betere kwaliteit van de openbare ruimte zorgt ervoor dat de woonomgeving uitnodigt tot meer beweging, tot vertoeven en ontmoeten. Door in te zetten op onderwijs, werkgelegenheid, maatschappelijke voorzieningen en gezondheid wordt Noord een wijk waarin iedereen meedoet en is er minder ongelijkheid.

Uit de analyse kwam naar voren dat in Noord op veel plaatsen sprake is van hechte buurtjes met een grote sociale verbondenheid. Er is een sterk en groot verenigingsleven in Noord. Dit is een kracht die we kunnen benutten om de kansengelijkheid te vergroten.

Herontwikkeling van locaties versterkt de kansengelijkheid
Verschillende wijken in Zaanstad Noord staan voor sociaal maatschappelijke uitdagingen. De noodzaak om de kansengelijkheid te vergroten geldt zeker voor belangrijke delen van Noord als Wormerveer en Krommenie Oost. Indicatoren voor kansengelijkheid (zoals het gemiddeld inkomen van huishoudens en opleidingsniveau) scoren daar onder het Zaanse gemiddelde.

De verbinding tussen onderwijs en bedrijfsleven, zoals bijvoorbeeld gebeurt in ’t Lokaal, leidt tot betere kansen voor jongeren in Noord. Door netwerken en ‘communities’ te vormen worden initiatieven in Noord met elkaar verbonden en kunnen zij elkaar versterken. Iedereen, van jong tot oud, wordt daardoor actief betrokken bij maatschappij en bedrijfsleven. Noord biedt toekomstperspectief voor iedereen, ongeacht het opleidingsniveau.

De vele nieuwbouwprojecten in Noord gaan een positieve rol spelen, wanneer we ze goed weten in te passen. Dan draagt de herontwikkeling van locaties in de wijken bij aan het versterken van het omliggende gebied. Zo willen we met de herontwikkeling van Chromos en Vlaar een positieve impuls geven aan de Noorder- en Zuiderhoofdstraat en draagt de herontwikkeling van het Mercuriusterrein positief bij aan het Blok. Een belangrijk aandachtspunt is dat we de extra verkeersbewegingen die deze woningbouwplannen met zich meebrengen in goede banen leiden.

De openbare ruimte nodigt uit tot een gezonde leefstijl
Meer bewegen, meer ontmoeten, meer buiten zijn draagt bij aan minder eenzaamheid en een gezondere leefstijl. Wij streven naar een openbare ruimte die uitnodigt tot bewegen, ontmoeten en aangenaam verblijven. Bewoners hebben makkelijk toegang tot openbare ruimten zoals parken en pleinen, hierdoor dragen deze laagdrempelig bij aan ontmoeting en positieve reuring.

Uit onderzoek blijkt dat mensen steeds minder sporten in verenigingsverband en steeds meer individueel of collectief sporten in de buitenruimte. Daar moet de openbare ruimte beter op worden ingericht. De parken moeten goed bereikbaar zijn, ontmoetingsruimten hebben en sportfaciliteiten, zodat sporten overal mogelijk is en niet altijd geld kost. Ook de sportvoorzieningen zelf zullen zich aanpassen aan de veranderende sportvoorkeuren. Het streven is dat er toegankelijke, kwalitatief hoogwaardige sportaccommodaties ontstaan die intensiever en voor meerdere functies gebruikt kunnen worden.

Speerpunt 4: **Kwaliteit en duurzaamheid in de wijk versneld verbeteren**

> Ambitie: Noord ontwikkelt zich versneld tot een duurzaam stedelijk gebied en benut daarbij alle mogelijkheden die de energietransitie biedt. Fundamentele problemen in de bestaande bouw (gebrek aan isolatie, slechte funderingen) worden voortvarend aangepakt. Woningen en bedrijven worden waar mogelijk door een warmtenet van energie voorzien. Woningen en openbare ruimte in Noord zijn klimaat- en toekomstbestendig.

Energietransitie maakt gebouwde omgeving klimaatneutraal
In de periode tot 2040 werkt Noord aan energiebesparing en opwekking van duurzame energie. Net als de rest van Nederland schakelt Noord geleidelijk over van fossiele brandstoffen naar duurzame energie. Nieuwbouw in MAAK.Noord wordt bijna energieneutraal (BENG) en aardgasvrij. Daarnaast ligt een grote uitdaging in het verbeteren van grote aantallen oudere, slecht geïsoleerde woningen. Met informatie en subsidie worden particuliere eigenaren gestimuleerd hun woning energiezuiniger te maken.
Eerste verkenningen – in de concept Transitievisie Warmte - geven aan dat delen van Noord potentieel geschikt zijn voor de aanleg van een warmtenet. In Krommenie staat hoogbouw (met collectieve CV-installaties) in een waterrijke omgeving. Een geschikt gebied om te onderzoeken of een lokaal warmtenet mogelijk is, dat gebruik maakt van het oppervlaktewater in de wijk.

Bedrijven zijn al volop bezig met duurzaamheid. Ons wensbeeld voor 2030 is dat alle geschikte daken van bedrijventerreinen benut zijn als groen dak, al dan niet met zonnepanelen. Waar technisch mogelijk worden beide functies gecombineerd. De Bedrijvenvereniging Molletjesveer/Noorderveld heeft inmiddels samen met de coöperatieve energiemaatschappij SAENZ al ruim 15.000 zonnepanelen gerealiseerd op beide bedrijfsterreinen. Met energie en synergie gaat ‘Noord weer stromen’.

Slimmer omgaan met grondstoffen
Noord wil stappen zetten in de richting van een circulaire economie: minimaliseren van materiaalgebruik, maximaal hergebruik, het sluiten van materiaalketens, vermijden van schadelijke stoffen en langere levensduur van materialen en bouwonderdelen.
Naar schatting is 40 procent van de grondstofstromen in Noord gerelateerd aan bouw en sloop. Het slim logistiek regelen van materiaalstromen en gebruiken van herbruikbare bouwdelen kan bouwafval voorkomen.

De mobiliteit in Noord verduurzamen
In Zaanstad Noord wordt een *pilot* uitgevoerd, namelijk een uitwerking van het Zaans Mobiliteitsplan, gericht op andere vormen van (elektrisch) vervoer. Dit Mobiliteitsplan Noord kan ook een bijdrage leveren aan het oplossen van de verkeers- en parkeerproblemen in Noord. De opgave ligt vooral in het verbeteren van de openbaar vervoerverbindingen in Noord, tussen de dorpskernen maar zeker ook naar de bedrijventerreinen. De potentie van transport over water wordt nader onderzocht.

Elektrisch rijden neemt een vlucht door de landelijke (fiscale) regelgeving. Er komen ook steeds meer betaalbare elektrische modellen op de markt. Het uitgangspunt is dat laadpalen op bedrijventerreinen door de bedrijven zelf worden geplaatst en de gemeente zich concentreert op laadpalen in de woonwijken.

Zaanstad Noord aanpassen aan een veranderend klimaat
Noord moet beter bestand worden gemaakt tegen hittestress en zware stortbuien, droogte en stormen. De kwetsbaarheid in Noord varieert, we bekijken per locatie welke maatregelen effectief zijn. In Noord is op dit moment op tenminste twee plaatsen sprake van wateroverlast bij hevige buien: het gebied achter de Dubbele Buurt in Wormerveer Zuid en het gebied naast de Noorderhoofdstraat in Krommenie.

We kunnen een teveel aan water op een slimme manier opvangen, bijvoorbeeld door het realiseren van meer waterpartijen, groene daken, half verharde parkeerplaatsen. Bijkomend voordeel: die oplossingen dragen ook bij aan een gezond ecosysteem, koeling van gebouwen, vermindering van hittestress en vergroting van de biodiversiteit.
Om het woon- en leefklimaat aangenaam te houden terwijl het stedelijk gebied wordt verdicht moeten we de stad groen houden. Denk aan het maken van schaduwrijke loop/fiets routes naar de stations.

Speerpunt 5: Modernisering van bedrijventerreinen en samengaan van wonen en werken

> Ambitie: Noord blijft een gemengd woon- werkgebied, ook in de toekomst. Bedrijven liggen nabij de woonbebouwing en op levendige, toekomstbestendige bedrijventerreinen die goed bereikbaar zijn met openbaar vervoer. Bedrijvigheid in de wijken draagt bij aan sociale cohesie en kansengelijkheid.

De economie van Noord heeft een eigen identiteit, met veel relatief kleinschalige bedrijven, en veel bedrijvigheid in sectoren als Industrie, Bouw en Handel & Reparatie. Meer kennisintensieve sectoren als Specialistische zakelijke diensten, Onderwijs en Zorg zijn ondervertegenwoordigd. Dat zijn juist de snelgroeiende sectoren. Voor Zaanstad Noord is het daarom belangrijk om ook ruimte te bieden voor meer kennisintensieve bedrijvigheid.

Menging van wonen en werken moet behouden blijven
Zaanstad kent een rijke traditie van gemengde woon-werkgebieden. Daar worden bedrijven gestart en de eerste stappen naar groei gezet. De combinatie van wonen en werken brengt levendigheid en economische weerbaarheid.

Veel bedrijvigheid past heel goed in een woon-werkomgeving. In Noord koesteren we de menging van economie met andere functies. Daarom is het belangrijk bij transformatie van de binnenstedelijke bedrijventerreinen in Noord waar mogelijk ruimte te reserveren voor werken. En in bestaande gemengde wijken, zoals Wormerveer Zuid, het gemengde woon-werk karakter te bewaren. Er komen in Noord meer gemengde woon-werkterreinen en we werken er naartoe dat er meer levendigheid komt op terreinen waar nu alleen wordt gewerkt.

Bedrijventerreinen bieden veel werkgelegenheid
De bedrijventerreinen Molletjesveer en Noorderveld zijn samen goed voor 4150 banen, vooral in Bouw en Industrie. Meer dan de helft van het aantal banen in Zaanstad-Noord. De nieuwe Strategie Bedrijventerreinen van Zaanstad bepleit dan ook om in te zetten op behoud en versterking van de werkfunctie van deze terreinen. Immers, er wordt in Zaanstad in de nabije toekomst een tekort aan bedrijventerreinen voorzien. We moeten voorkomen dat met realisatie van de ambitieuze woningbouwopgave de balans steeds schever wordt en de groei van de werkgelegenheid nog meer achterblijft bij de groei van de beroepsbevolking.

Bedenk daarbij dat bedrijventerreinen relatief veel werk bieden aan lager opgeleiden. Een kern als Wormerveer kent buurten met een kwetsbaar sociaaleconomisch profiel. Beschikbaarheid van banen in de directe omgeving is dan van groot belang.
Maar er moet wel iets gebeuren om de grote bedrijventerreinen te versterken. Terreinen als Molletjesveer en Noorderveld behouden hun hoofdfunctie, maar worden verlevendigd met functies die het functioneren als bedrijventerrein ondersteunen en de bedrijfsvoering van de bestaande bedrijven niet in de weg zitten. Denk aan een kinderdagverblijf of een plek om na werktijd te sporten. Zo is er ook ’s avonds en in het weekend iets te doen op de terreinen. Zo kan Molletjesveer/Noorderveld een prominente plek krijgen in Zaanstad Noord, met verbinding naar de omliggende woonwijken, maar ook met verbinding tussen onderwijs, werkgelegenheid en zorg.

Detailhandel: een overschot aan ‘winkelmeters’ dreigt
De detailhandel in Wormerveer en Krommenie draagt veel bij aan het voorzieningenniveau in Zaanstad-Noord. Er is relatief weinig leegstand in de winkelcentra van Wormerveer en Krommenie, maar zoals overal in Zaanstad begint een overschot te ontstaan aan detailhandel en supermarkten. We gaan terughoudend om met het toevoegen van ‘winkelmeters’ en zetten in op compacte en aantrekkelijke winkelcentra. Waarbij het natuurlijk van belang is om alternatieven te vinden die voldoende werkgelegenheid opleveren.

Speerpunt 6: Benutten van Wormerveer als focusgebied voor toerisme

> Ambitie: Wormerveer is een aantrekkelijke pleisterplaats voor dagjesmensen en toeristen die hier graag op de fiets of per boot naar toe komen. De Zaanbocht kent een kwalitatief hoogwaardig winkelgebied. De aantrekkingskracht van het omliggende groene gebied op toeristen en recreanten wordt ten volle benut.

Zaanstad streeft op het gebied van toerisme en recreatie vooral naar een betere spreiding van bezoekers, en naar bezoekers die langer blijven en meer besteden. Wij denken daarbij

ook aan bezoekers uit de regio. Noord kan daar een belangrijke rol in spelen, maar niet door massa's toeristen te trekken. Wij willen ons richten op kleinschalig toerisme, passend bij de schaal van het gebied. We koersen op groen en duurzaam toerisme (wandelaars, fietsers, waterrecreanten), winkelend publiek uit de regio en liefhebbers van erfgoed. Bij dit laatste kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het vertellen van het verhaal van de Zaanse industrie.

Op twee manieren willen wij het toerisme een sterke impuls geven: ten eerste door het opwaarderen van de Zaanbocht als aangenaam verblijfsgebied voor bezoekers én bewoners, met meer groen, meer ruimte voor langzaam verkeer, terrassen en leuke winkels.
De tweede impuls mikt op uitbreiding en verbetering van routes en knooppunten voor wandelaars, fietsers en waterrecreanten. Zo worden groen, water en erfgoed beter ontsloten. Samen met de provincie, NS en Staatsbosbeheer wordt gewerkt aan het inrichten van station Wormerveer als 'buitenpoort', een plek waar bezoekers die uit de trein stappen direct contact hebben met het veenweidegebied.

Speerpunt 7: Versterken van cultuurhistorische en natuurlandschappelijke waarden, samen met bewoners, organisaties, bedrijven en overige partners

> Ambitie: De alom aanwezige cultuurhistorie en het uitgestrekte landschap rondom de kernen geven Noord een eigen identiteit. Nieuwe ontwikkelingen in Noord dragen bij aan het versterken van deze identiteit. In samenspraak met alle betrokken partijen wordt in Noord gewerkt aan nieuwe ontwikkelingen die recht doen aan de cultuurhistorische waarden van het gebied en het omliggende landschap op een verantwoorde manier bereikbaar maken voor recreatief gebruik.

Zaanstad Noord ligt op een prachtige locatie in 'het land van wind en water'. In het landschap vormen de dijken en linten de ruggengraat van de bebouwing. De weidsheid van het land biedt een welkom contrast met de steeds dichter bebouwde stad.

Cultuurhistorie als drager van nieuwe ontwikkelingen
Het historische stelsel van linten, dijken en paden vormt nog steeds de basis voor de aansluiting van stad en land in de Zaanstreek. De kernen Wormerveer en Krommenie hebben daaraan hun unieke karakter te danken, zoals mooi wordt beschreven in *'De 'Identiteit van Zaanstad: Linten, Dijken en Paden'*. Dat document, en de bijbehorende Cultuurhistorische Verkenning vormen de basis voor nieuwe ontwikkelingen. We streven ernaar om het unieke karakter van het gebied en de landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten niet alleen te behouden maar waar mogelijk ook te versterken. Een mooi voorbeeld zijn de voorstellen van de winkeliersvereniging DOKA om het historische lint in Krommenie een impuls te geven. Een prima basis om met hen en anderen in gesprek te gaan.

Het buitengebied toegankelijk maken en beter verbinden met het groen in de stad
Het groene buitengebied is nooit ver weg in Zaanstad Noord. Dat buitengebied wordt steeds belangrijker nu de stad groeit. Bewoners en bezoekers willen naar buiten voor ontspanning en sport, ze zoeken verkoeling bij het water, in de natuur. Maar rondom de kernen ontbreekt het vaak aan groene zones die toegankelijk zijn voor recreatief gebruik, zie de noordrand van Krommenie en Saendelft Oost. Het is in Zaanstad Noord niet overal mogelijk

om vanuit huis het buitengebied te bereiken. De uitdaging voor de komende tijd is om het buitengebied meer onderdeel te laten zijn van de ontwikkeling van de stad. De groene ruggengraat van de stad moet weer worden aangehaakt aan het groen in het buitengebied.

De stadsranden kunnen daarbij van betekenis zijn, ook voor de klimaatadaptatie. Omgekeerd willen we de biodiversiteit versterken door het buitengebied ‘de stad in te trekken’. Bij nieuwe stedelijke ontwikkelingen moet daarvoor worden geïnvesteerd in de bestaande groenstructuren. Zo kunnen we de groene en blauwe hoofdstructuur in de stad beter verbinden met de omgeving.

Het vervolg
Het Perspectief is opgesteld in een nauwe samenwerking met de inwoners en ondernemers van Zaanstad Noord en in goed overleg met buurgemeente Wormerland. We gaan de ambities de komende maanden uitwerken in een Strategienota, een uitvoeringsplan om voortvarend te komen tot realisatie. Ook daarin is samenwerking met partners een must, zowel met private eigenaren en ontwikkelende partijen als met andere overheden en hun steun is ook financieel onmisbaar want Zaanstad kan dit niet alleen. We ontwikkelen op korte termijn een financieel dashboard waarin we investeringen en dekkingsbronnen kunnen monitoren en zo nodig bijsturen.

Ingezonden brief uit 2045

Beste gemeente,

Mijn naam is Timo Bakker ik ben 37 jaar oud. Dat mijn leven zo zou worden als het nu is had ik niet gedacht. Ik woonde in Zaandam, samen met mijn ouders en 2 zusjes. We speelden veel op straat en haalden best wel eens rottigheid uit, vuurwerk afsteken en ruzie zoeken met de buurt verderop. Als er gevochten werd, was dat niet alleen met blote vuisten. Veel van mijn vrienden zijn later in de problemen gekomen met justitie en hebben moeite om hun leven op de rails te krijgen. Wij hadden het niet breed, maar er was wel veel saamhorigheid.

Toen ik bijna 10 jaar oud werd, gingen we verhuizen, naar Zaanstad Noord, Zaankwartierhet voormalige Meneba. Het klonk saai en stom, zo ver weg van alle reuring vond ik. Mijn verbazing was groot toen we met de geleende aanhanger met onze spullen kwamen aanrijden. Mooi man! Stoere appartementen aan het water, oude industriepanden, hotel, horeca, winkels. Groen en zo'n frisse sfeer van een nieuw begin.

Ik werd er ook onzeker van. Wat deed ik hier? 'Mama' zei ik: 'mogen wij hier wel wonen?' Jazeker, zei mijn moeder, ze bouwen in Zaanstad voor iedereen en overal. Dus wij hebben het ongelofelijke geluk dat we een goedkoop huisje hebben gekregen, hier, aan het water!

We lieten de aanhanger staan en renden naar het gebouw met een grote M.
'De lift in', riep mama, en dat deden we. Op de 6e stapte we uit en Mama deed de sleutel in de deur van nummer 111. WoW! Schoon, licht, nieuw en een prachtig uitzicht op water, huizen, fabrieken en mensen.

In deze nieuwe buurt woonden allerlei mensen, arm, rijk, licht, donker en iedereen keek een beetje trots, met zo'n kleine glimlach in de mondhoek. We voelden ons pionier.
Ik speelde met kinderen uit de buurt, die hele andere dingen deden dan ik gewend was. We sportten in het park, zwommen in de Zaan en bedelden bij Albert Heijn plaatjes over het vrouwenvoetbal. We picknickten om de hoek in het kleine bos, en ik werd verliefd op Sahira...

Ik leerde dat het allemaal ook anders kon zijn, dat het Nederland met een gelukscijfer 8 ineens bij mij hoorde. Ik krijg nog steeds kippenvel als ik dit schrijf. Ik wilde mijn best doen op school, ik wilde deze leuke vrienden houden en met elkaar genoten we van dit stuk Zaanstad dat bijna maandelijks leuker werd.

Toen ik een paar jaar later naar de middelbare school ging had ik een Havo-advies!
En dat terwijl ik altijd dacht dat ik dom was. Op mijn 15e mocht ik werken in het hotel, op loopafstand van ons huis in de ontbijtdienst. Op mijn 17e, met mijn Havo-diploma op zak, kon ik een bijzonder werk- en leertraject doen op Molletjesveer.
Ik werd, stapje voor stapje, de rechterhand van de directeur die het industrieterrein in de afgelopen jaren had omgetoverd tot een bruisende werk- en woonomgeving. Waarin elkaar op weg helpen de gewoonte was.

Nu, 25 jaar later is Zaanstad Noord erg populair om te wonen. Ik woon zelf in het mooie Krommenie, dorps, lieflijk, maar met alles in de buurt. Mijn ouders wonen nog in het huisje aan de Zaan. De elektrische looppaden en het succesvolle programma "Zorg voor Elkaar" maken dat ze overal makkelijk kunnen komen en dus gewoon lekker thuis blijven wonen. Noord is nu helemaal leuk geworden, tot en met Westknollendam. Mooi gedaan, groen, afwisselend en heel leuk met dat sport traject dwars door het gebied.
NS hielp enorm mee met groen vervoer. Hun kreet is niet voor niets Nice Service.
Auto's op straat zie je niet veel meer. De EAT, MEET en MOVE locaties, waar je een trein, auto, elektrische fiets of step, kunt pakken zijn zo handig dat je niet snapt dat dit niet 100 jaar eerder gebeurd was. Ik vind het zelf een superleuke plek om af te spreken, te lunchen en dan met een vervoermiddel naar keuze weer ergens anders heen te gaan. Ik heb wel een eigen auto, een prachtige oude Saab, maar die staat ook bij EAT, MEET MOVE. En die verhuur ik soms via de vervoerverdeler voor bijzondere gelegenheden.

Wonen op een gezonde, betaalbare en inspirerende plek heeft mijn toekomst veranderd. Hierdoor kon ik meewerken aan Zaanstad steeds mooier maken. Vanuit mijn rol op Molletjesveer zorg ik dat de mensen die nu een kans nodig hebben, die ook krijgen. Of dat nu gaat over wonen, werken of gezondheid. Het begon voor mij allemaal met Zaankwartier.

Met hartelijke groet,

Timo

Inleiding

Voor u ligt het Perspectief Zaanstad Noord. Zoals alle MAAK-gebieden doorlopen wij het APS-traject (Analyse, Perspectief, Strategie). Analyse en Perspectief laten zien dat Noord zich in snel tempo ontwikkelt. Het is Lente in Noord!

In de Analysefase hebben we in beeld gebracht dat er in Noord ongeveer 5000 woningen toegevoegd kunnen worden. Woningen voor verschillende doelgroepen en voor veel verschillende woonwensen. Noord is volop in beeld bij de MRA (Metropool Regio Amsterdam), de VRA (Vervoersregio Amsterdam) en ook het Zaans Mobiliteitsplan heeft Noord als pilotgebied. Het ministerie van BZK ziet redenen om Noord mee te nemen in de versnelling van de woningbouw en heeft ons via de *Woningbouwimpuls* een bijdrage toegekend.

Dit Perspectief richt zich op de toekomst, rond het jaar 2040. Niemand weet hoe de wereld er dan uitziet, hoe de samenleving zich dan heeft ontwikkeld, welke nieuwe manieren van wonen en werken er ontstaan en welke technologische vernieuwingen zich aandienen. Dit Perspectief schetst vooral welke richting we op willen in Zaanstad Noord, en op welke speerpunten we mikken vanuit de opgaven die we nu kunnen overzien voor de toekomst. De uitdaging zal zijn om een open oog te houden voor nieuwe ontwikkelingen en kansen, en daar samen met de inwoners en partners flexibel en dynamisch op in te spelen. We stellen onze aanpak onderweg bij als dat nodig is.

Zaanstad Noord: Divers en toekomstbestendig
Zaanstad Noord is nog een beetje een onontdekt deel van Zaanstad. Niet voor de bewoners, zij weten heel goed te waarderen wat ze hier vinden. Ze zijn trots op de combinatie van kleinschaligheid, natuur, water en groen, cultuurhistorie, stukken stedelijkheid met goede voorzieningen en een uniek winkelaanbod dat zich onderscheidt van de ‘filialisering’ van de winkelstraten die Nederland teistert. Wel de lusten, niet de lasten van de stedelijkheid: Niet te druk, niet te vol, niet te veel lawaai, niet helemaal anoniem, wel goede voorzieningen, goede bereikbaarheid, leuke winkels en horeca, sociale samenhang, gezelligheid, cultuur, natuur, sport als lint door het dagelijks leven. Natuurlijk spelen ook hier grote maatschappelijke vraagstukken als kansenongelijkheid, een slechte sociaaleconomische positie en gezondheidsproblemen, juist in bepaalde buurten. En hier en daar ook hardnekkige ruimtelijke knelpunten, zoals parkeerdrukte.

Er zijn grote stukken met industrie, soms prachtige oude gebouwen, soms foeilelijk en geurig. Er zijn grote bedrijventerreinen met veel werkgelegenheid, waar meer waarde voor de omgeving toegevoegd kan worden. Noord heeft veel natuur te bieden, mooie parken en waterwegen, het stedelijk gebied wordt omgeven door de Zaan en het veenweidelandschap van het Guisveld en de Krommenieér Woudpolder met een rijke flora en fauna.
De mooiste bocht van de Zaan ligt hier, in Noord. Een aantal van de leukste winkels van Zaanstad zijn hier, of komen er aan. In Noord is het mogelijk om nieuwe leefstijlen een plek te laten vinden. Noord is straks één van de mooiste en meest toekomstbestendige delen van Zaanstad.

MAAK.Noord: Een integrale benadering
Het programma MAAK.Zaanstad (2016) wil de kwaliteit en de leefbaarheid van de stad behouden en versterken. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen vier deelgebieden, waarvan Zaanstad Noord er één is. In 2019 maakten we van Noord een analyse, die nu gevolgd wordt door dit Perspectief.

In het Perspectief gaan we uit van een wat groter MAAK-gebied dan in de analyse. De praktijk heeft geleerd dat er in heel Noord ontwikkelingen spelen die aandacht verdienen van het programma MAAK. We willen daarom gelijkwaardige aandacht besteden aan de verschillende dorpen en gebieden, elk met hun eigen identiteit en eigen inwoners. Een belangrijke waarde in Noord, namelijk de natuur, hebben we door het vergroten van het MAAK gebied beter in beeld.

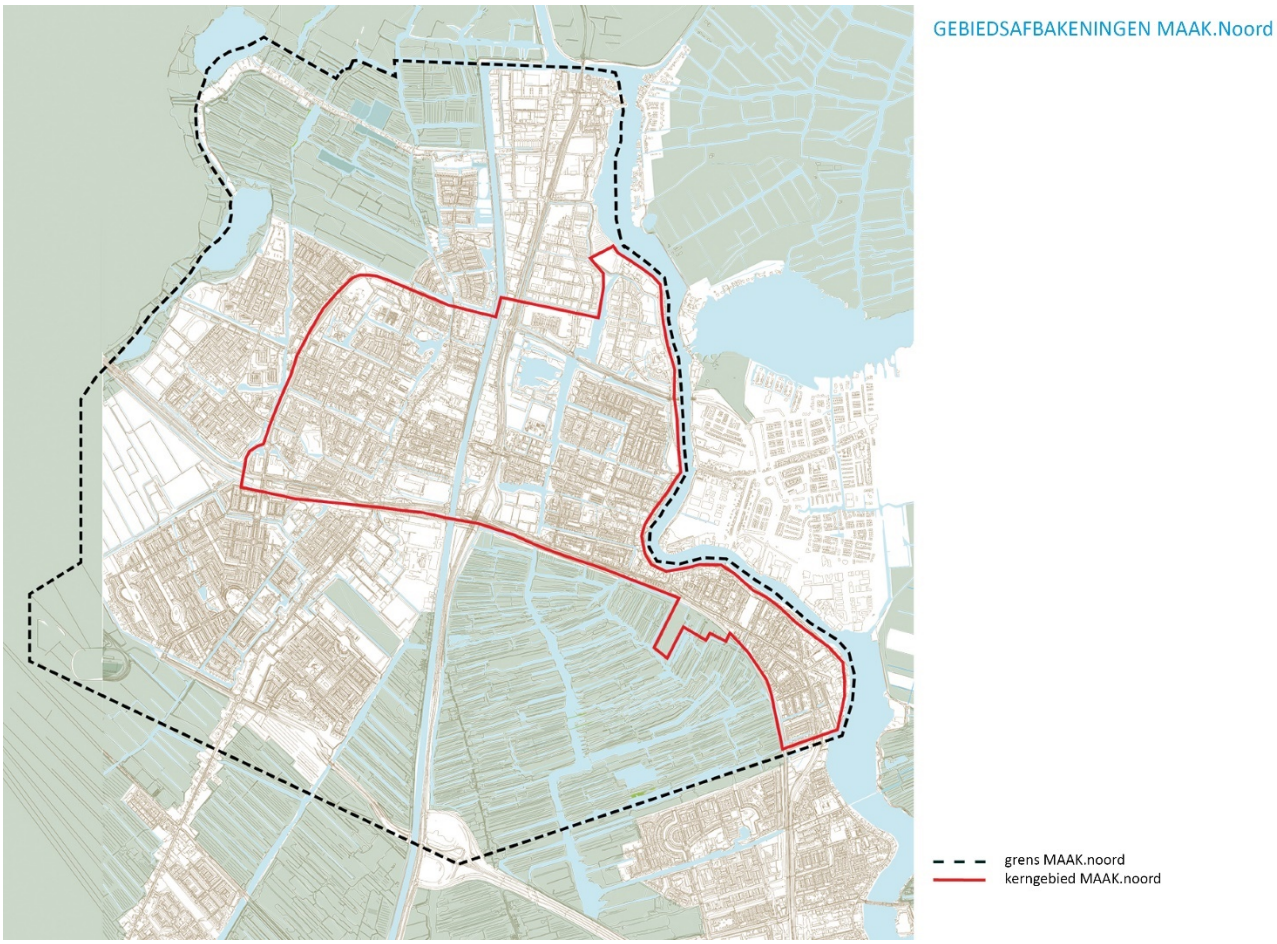

Grenzen van MAAK.Noord en het kerngebied

Grote thema's als infrastructuur, mobiliteit en duurzaamheid thema's vragen om een integrale benadering. Het Perspectief schenkt daarom aandacht aan alle speerpunten die in de Analyse in kaart werden gebracht, het zijn de thema's die in Noord met voorrang moeten worden aangepakt. De delen die niet geanalyseerd zijn, omdat het MAAK gebied toen kleiner was, nemen we nu ook mee in het Perspectief.

Op de kaart zijn de nieuwe grenzen te zien van het gebied MAAK.Noord en ook is een kerngebied aangegeven, dat is het deel van de Noord waarop onze inzet de komende jaren vooral gericht zal zijn.

Zeven speerpunten voor de toekomst
De Analyse MAAK.Noord is eind 2019 goedgekeurd door de gemeenteraad, die daarbij ook het participatieproces voor het Perspectief vaststelde. Aan de zes speerpunten in de Analyse besloot de raad een zevende toe te voegen, namelijk de versterking van cultuurhistorie, landschap en natuur.

We werken daarom in dit Perspectief de volgende zeven speerpunten uit:

1. Bereikbaarheid verbeteren en parkeerdruk terugdringen;
2. Nieuwbouw van woningen voor meer diversiteit en doorstroming;
3. Gericht werken aan versterking van de maatschappelijke kracht;
4. Kwaliteit en duurzaamheid in de wijk versneld verbeteren;
5. Modernisering van bedrijventerreinen en samengaan van wonen en werken;
6. Benutten van Wormerveer als focusgebied voor toerisme;
7. Versterken van de cultuurhistorische en natuurlandschappelijke waarden, samen met bewoners, organisaties, bedrijven en overige partners.

In het Perspectief hebben we de belangrijkste inzichten per speerpunt verzameld. Ze zijn ook zichtbaar gemaakt op kaarten met de voorgestelde maatregelen. We maken daarin onderscheid tussen de plannen voor de korte termijn (2030-2040) en de langere termijn (2030-2040).

Na de behandeling van de zeven speerpunten volgt in dit Perspectief een blik op de toekomst met de volgende stappen in het plan- en uitvoeringsproces en een overzicht van alle maatregelen. De eerste van die stappen is al gezet met de opstelling van een Mobiliteitsplan Noord, een uitwerking van het Zaans Mobiliteitsplan voor Zaanstad Noord.

Naast dit Perspectief leggen we in een afzonderlijk verslag verantwoording af over het participatieproces dat we de afgelopen periode hebben doorlopen.

Speerpunt 1: Bereikbaarheid verbeteren en parkeerdruk terugdringen

Analyse
In de Analyse (2020) zagen we dat Zaanstad Noord ligt binnen een netwerk van bovenregionale infrastructuur, waardoor het gebied van buitenaf goed bereikbaar is. Maar binnen Zaanstad Noord vormen die doorgaande verbindingen juist barrières, het is moeilijk om van het ene deel naar het andere te komen. Een belangrijke opgave is het opheffen van deze barrières. De analyse maakte verder duidelijk dat er onderzoek nodig is naar verduurzaming van de mobiliteit om de toekomstige verkeersbelasting in goede banen te leiden. Minder auto en meer fietsen, lopen, openbaar vervoer en deelconcepten. Daarbij hoort meer en frequenter openbaar vervoer, ook naar de bedrijventerreinen Molletjesveer en Noorderveld. Verder is een oplossing nodig voor de toename van het verkeer door de bouw van nieuwe woningen. Onderdeel daarvan zijn parkeermaatregelen, je moet in Wormerveer en Krommenie nu al vaak lang zoeken naar een plekje. En last but not least is een mooiere openbare ruimte nodig waarin je prettiger kunt lopen, verblijven en elkaar ontmoeten.

Ambitie: Stimuleer de vervoerswijzen die het beste passen bij de plek
In Zaanstad Noord willen we een mobiliteitstransitie inzetten. Door een goed netwerk aan te bieden gaan we het gebruik van fiets, wandelen en deelauto's stimuleren en een omslag in gang zetten naar minder ruimtegebruik door de auto. Dat is ook meer dan vroeger nodig door de bouw van nieuwe woningen, bedrijven en voorzieningen voor onderwijs, sport en zorg. Zo willen we leefgebieden creëren waar het prettig werken, wonen en verblijven is.

Uitgangspunt in dit perspectief is het stimuleren van de vervoerwijzen die het beste passen bij de plek. In de centra van Krommenie en Wormerveer kiezen we voor een autoluwe omgeving zonder doorgaand verkeer, maar in de buitenwijken blijft er meer ruimte voor de auto. Soms zal daarbij een vorm van regulering onvermijdelijk zijn, bijvoorbeeld via parkeernormen, het instellen van blauwe zones of betaald parkeren. We gaan daarover in gesprek met ondernemers, bewoners en bezoekers en kiezen de oplossing die het best pas bij de specifieke plek.

Openbaar vervoer: Meer voorzieningen bij stations, busroutes uitbreiden
Voor het openbaar vervoer biedt het Zaans Mobiliteitsplan (2021) goede aanknopingspunten. De ruggengraat van het toekomstige OV bestaat daarin uit de spoorlijn tussen Amsterdam en Uitgeest en een hoogwaardige openbaarvervoerlijn (HOV) aan de oostkant van de Zaan. Samen vormen zij de Zaanse OV-ladder, zie de kaart.

Toekomstige HOV-tracés, de Zaanse OV-ladder

Voor Zaanstad Noord is vooral de spoorlijn belangrijk. We verwachten dat er rond 2030 meer ruimte op het spoor ontstaat waardoor de frequentie van de sprinters omhoog kan en een metro-achtige dienstregeling mogelijk wordt. Daarop kunnen we nu al inspelen door te zorgen voor meer en betere fietsenstallingen bij de stations, goede Park & Ride-voorzieningen, een aangename stationsomgeving en comfortabele loop- en fietsroutes naar de winkelcentra van Wormerveer en Krommenie. Ook kunnen we het buitengebied vanaf de stations beter bereikbaar maken.

Binnen de kernen blijft openbaar vervoer per bus belangrijk. De bestaande busroutes door Krommenie en Wormerveer willen we uitbreiden naar het noorden zodat ook de bedrijventerreinen Noorderveld en Molletjesveer per bus bereikbaar worden. We gaan over deze uitbreiding in gesprek met de Vervoerregio en vragen om opname in de volgende vervoerconcessie vanaf 2023. Daarnaast onderzoeken we of de bedrijventerreinen via nieuwe fiets- en looproutes een betere verbinding kunnen krijgen met het al bestaande OV.

Een ander aanknopingspunt in het Zaans Mobiliteitsplan is de uitbreiding van het vervoer over water. Voor Zaanstad Noord gaan we de haalbaarheid onderzoeken van een Zaanshuttle tussen Wormerveer, Noorderveld en West-Knollendam. Die is ook belangrijk als toeristische bootverbinding.

Alternatieven voor automobiliteit krijgen meer kans
Naast openbaar vervoer zoeken we ook andere alternatieven voor het bezit en gebruik van de auto. Op veel plaatsen in Nederland en ook in Zaanstad Noord worden auto’s, fietsen en andere vervoermiddelen steeds vaker gedeeld, waardoor je mobiel kunt zijn zonder de zorgen van een eigen voertuig. We gaan in gesprek met de aanbieders van bewezen succesvolle concepten om die aan te bieden bij de stations, in de centra en de wijken. Zo willen we bewoners, werkers en bezoekers verleiden om te kiezen voor nieuwe vormen van mobiliteit.

Auto: Te drukke straten ontlasten, knelpunten in doorgaande routes wegnemen
Dit betekent geen verbod op auto's. Die blijven nodig voor flexibel individueel vervoer, met name op locaties waar alternatieven zoals openbaar vervoer of deelconcepten niet of nauwelijks voorhanden zijn. We gaan daarbij in het bestaande autonetwerk wel een aantal veranderingen doorvoeren.

Allereerst willen we het doorgaande autoverkeer door de kernen beperken. Veel auto's in de centra van Krommenie en Wormerveer hebben geen winkelbestemming maar zijn onderweg naar de doorgaande wegen buiten de dorpen. We gaan daarvoor alternatieven ontwikkelen zodat de centra een autoluw karakter kunnen krijgen en te drukke straten zoals de Vlusch en de Noorder- en Zuiderhoofdstraten van Krommenie ontlast worden. Door het aanbieden van parkeergelegenheid aan de randen van het centrum zijn er minder parkeerplaatsen nodig in de winkelstraten. Dan kan de openbare ruimte aantrekkelijker worden ingericht, met meer groen en extra ruimte voor terrassen en verblijf.

Bij de inrichting van parkeerhubs, zowel bij de stations als bij de centra kiezen we voor flexibele oplossingen, "no regrets", die in de toekomst ook van functie kunnen veranderen. Een voorbeeld daarvan zijn modulaire parkeergarages, zo opgebouwd dat ze bij een verminderd gebruik een andere functie kunnen krijgen (bijvoorbeeld wonen) of gemakkelijk vervangen kunnen worden door iets anders. Waar de ruimte beperkt is zullen we kiezen voor gebouwde oplossingen, zowel boven als onder de grond.

Voor de auto moet daarnaast de verbinding tussen Krommenie en Wormerveer verbeterd worden. De Vaartbrug is een bottleneck die op korte termijn moet worden aangepakt. We kiezen niet voor een kostbare en ingrijpende vervanging van de hele brug, maar voor een vriendelijker alternatief, namelijk het toevoegen van een aparte brug voor voetgangers en fietsers, waardoor het autoverkeer meer ruimte krijgt en gemakkelijker kan doorstromen.

Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheid van een tweede brug over de Nauernasche Vaart voor alle verkeersdeelnemers. Daarmee verbeteren we de bereikbaarheid van de voorzieningen aan weerskanten van de vaart, zoals het Noordsterpark, en verminderen we de druk op de centra van Krommenie en Wormerveer. Deze tweede route ontsluit bovendien de nieuwe woonlocaties aan weerszijden van de Nauernasche Vaart en ontlast daarmee de Vlusch. De tweede brug zal uiteraard beweegbaar moeten zijn om de scheepvaart niet te hinderen. De precieze plek onderzoeken we in samenwerking met specialisten op het gebied van verkeer, stedenbouw, landschap en cultuurhistorie en in nauw overleg met de inwoners van Krommenie en Wormerveer.

De verwachting is dat het autonetwerk dat zo ontstaat toereikend zal zijn voor een goede verkeersafwikkeling in de toekomst, maar we gaan dat voor alle zekerheid testen in het verkeersmodel dat is ontwikkeld voor het Zaans Mobiliteitsplan.

Voetganger en fiets: Netwerk van snelle en prettige routes
Een goede bereikbaarheid vraagt niet alleen maatregelen voor het openbaar vervoer en de auto, maar ook en vooral voor fiets en voetganger. Het Zaans Mobiliteitsplan geeft een aanzet daarvoor in de vorm van drie gewenste fietsroutes van noord naar zuid. We willen

die uitbreiden tot een compleet netwerk voor Zaanstad Noord. Dat netwerk moet ervoor zorgen dat belangrijke fietsbestemmingen, zoals winkelcentra, scholen, sportvelden enzovoorts, bereikbaar zijn langs prettige en niet te drukke routes. Routes die ook de verbinding leggen met het landschap, het Guisveld, de Krommenieër Woudpolder en het overige buitengebied.

Openbare ruimte: Meer groen en water, meer ruimte voor langzaam verkeer
Al deze maatregelen samen maken niet alleen in de winkelcentra, maar ook daarbuiten een nieuwe inrichting mogelijk van de openbare ruimte met meer groen en water en meer ruimte voor de fietser en de voetganger. Een extra impuls wordt de mogelijke doortrekking van de A8 naar de A9 waardoor minder verkeer gebruik hoeft te maken van de Wandelweg en de Provincialeweg 203. Dan ontstaan er kansen om de omgeving rond de stations van Wormermeer en Krommenie vriendelijker in te richten en groene stadslanen te creëren.

De provincie Noord-Holland steunt Zaanstad hierbij door 11 miljoen beschikbaar te stellen voor maatregelen voor de korte termijn, zoals het aanbrengen van geluidwerende vangrails, meer groen, betere oversteekmogelijkheden en het upgraden van de stationsgebieden Wormerveer en Krommenie/Assendelft.

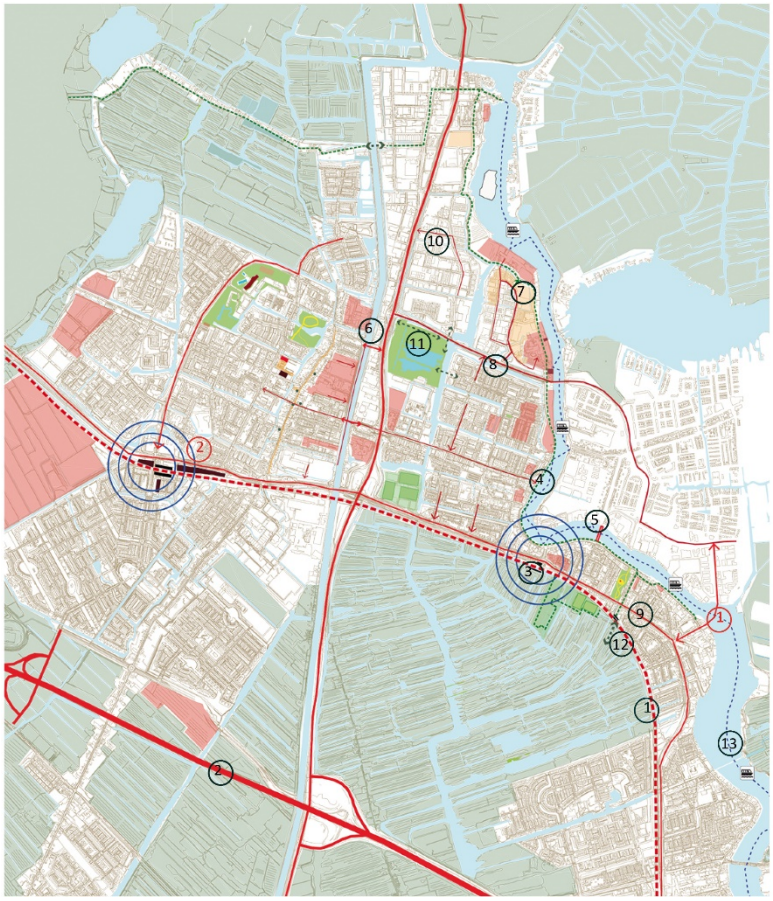

Kortom: Op zoek naar een nieuw mobiliteitsprofiel voor Noord
Samenvattend zoeken we voor Zaanstad Noord in de komende 20 jaar naar een nieuw mobiliteitsprofiel, waarin fietsen, wandelen, openbaar vervoer, deelmobiliteit en watervervoer belangrijker worden en het bezit en gebruik van de auto afneemt. Terwijl we

tegelijk de wel noodzakelijke automobiliteit blijven faciliteren door te zorgen voor nieuwe verbindingen en parkeerhubs. Op de kaart is dit in beeld gebracht.

Vervolg: Naar een Mobiliteitsplan Noord
De verdere invulling van de voorgestelde netwerken en maatregelen leggen we vast in het Mobiliteitsplan Noord, een uitwerking van het Zaans Mobiliteitsplan voor Zaanstad Noord. Een eerste concept van dit plan is inmiddels al verschenen.

Op een lager schaalniveau kunnen straks ook mobiliteitsprofielen per woonlocatie worden opgesteld met een mobiliteitsprogramma van eisen (MPVE) per project. Daarmee wordt al geëxperimenteerd in het project Zaankwartier, dat is het gebied rond Zaankwartier (Meneba) in Wormerveer. Mogelijk legt zo'n MPVE meteen de basis voor concepten als *Mobility As A Lifestyle* (MAAL) of *Mobility As A Service* (MAAS). Zulke experimenten blijven we stimuleren.

veilige en snelle fietsroutes naar voorzieningen en stations

veilige en aantrekkelijke fietsenstallingen, frequente en snelle ov-verbinding

Speerpunt 2: Nieuwbouw van woningen voor meer diversiteit en doorstroming

Analyse
Uit de analyse kwam naar voren dat Zaanstad Noord een nogal eenzijdige woningvoorraad heeft. Nu we breder naar Noord kijken (omdat het MAAK gebied groter is geworden), klopt deze conclusie niet meer helemaal. De totale woningvoorraad is een mix van corporatiehuur, overige huur en koop in allerlei prijsklassen, en voorziet in de behoefte van diverse inkomensgroepen. Binnen het gebied zijn daarin wel ruimtelijke verschillen, met name tussen de oude en nieuwe wijken.

Om de diversiteit hoog te houden is het van belang dat de nieuwbouwprojecten bestaan uit verschillende typen woningen naar grootte, soort en prijsklasse. Zo is er een grote vraag naar seniorenwoningen in de buurt van voorzieningen. En net als elders hebben jongeren in Noord moeite met het vinden van zelfstandige woonruimte.

Ambitie: Bijdragen aan een gevarieerd woningaanbod
In Zaanstad Noord stimuleren we de realisatie van woningbouwprojecten die met maatwerk worden ingepast in de omgeving. Nieuwbouw in Noord draag bij aan een gevarieerd aanbod van woningtypen, prijsklassen en woonmilieus, waardoor er voor veel verschillende doelgroepen een passende woning te vinden is. We voldoen daarbij uiteraard aan alle wettelijke eisen, onder meer op het gebied van de bodemkwaliteit.

Nieuwe woningen Celebesstraat

Nieuwbouw: Noord levert een flinke bijdrage aan de groei van de stad
In Zaanstad Noord staan ruim 20.000 woningen en er wonen bijna 45.000 mensen.
Er is ruimte om nog zo'n 5.000 woningen te bouwen. Daarmee heeft Noord een belangrijk aandeel in de gemeentelijke ambitie om tussen 2020 en 2040 15.000 tot 20.000 woningen toe te voegen. Zo'n tweederde deel van de nieuwbouw in Noord is al in voorbereiding en zal de eerstkomende tien jaar tot ontwikkeling komen. Op sommige locaties gaat het om het afronden van de VINEX-opgave (Kreekrijk), op enkele locaties streven we naar verkleuring

van bedrijventerreinen (Chromos/Vlaar, Meneba, Mercuriusterrein) en tenslotte werken we op veel plaatsen in Noord aan binnenstedelijke verdichting en herstructurering, zie de kaart.

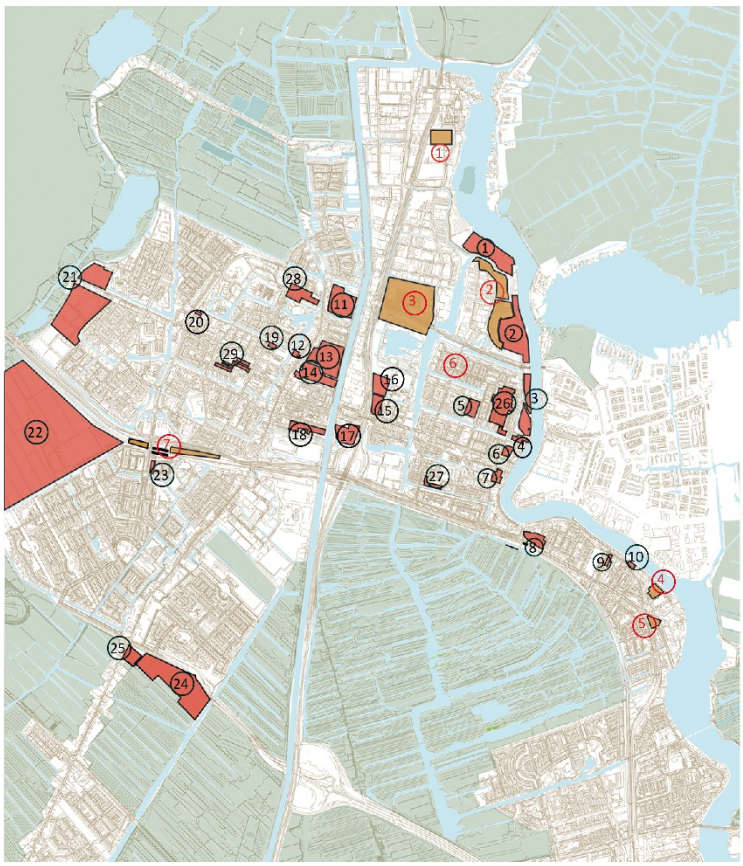

WONINGBOUW MAAK.Noord

NIEUWBOUW 2020-2030

1. Zaans Pijl (Brokking)	180 won.*
2. Meneba	669 won.*
3. Noordeinde	88 won.*
4. Noordeinde 50A	19 won.*
5. Amandelbloesem fase 3	40 won.*
6. Ecodorp	23 won.*
7. kerk Marktstraat + Toermalijn	30 won.
8. gasfabriekterrein Wormerveer	75 won.
9. Dubbelebuurt	50 won.*
10. Celebesstraat	22 won.*
11. Mercuriusterrein	70 won.
12. Noorderhoofdstraat 37-45	21 won.*
13. locatie Vlaar	285 won.
14 Chromos	100 won.*
15. locatie Kerkstraat 110	201 won.
16. Kerkstraat-noord	200 won.
17. PWN-terrein	135 won.
18. gasfabriekterrein Krommenie	50 won.*
19. Durghorst	48 won.*
20. Rosariumplein	40 won.*
21. Eilanden van Hain	233 won.*
22. Kreekrijk	920 won.*
23. Poort van Saendelft	72 won.*
24. Overhoeken	150 won.*
25. Dorpstraat 707	28 won.*
totaal nieuw toegevoegd	**3.749 won.**

* in uitvoering, overeenkomsten opgesteld of project gemeente

VERNIEUWING 2020-2030

26. Zeeheldenbuurt	178 won.*
27. Iepenweg	25 won.*
28. Het Blok	88 won.*
29. Zonnelaan	75 won.*

MOGELIJKE TRANSFORMATIE 2030-2040

1. Karnemelkse polder
2. herstructurering oostzijde Noorderveld 2
3. herontwikkeling locatie pdv in relatie met Noordsterpark en Wormerveer-Noord
4. herstructurering locatie plein 13
5. herstructurering locatie Hogeweg
6. stedelijke vernieuwing Wormerveer-Noord
7. ontwikkeling stationslocatie Krommenie-Assendelft

Bouwlocaties en woningaantallen (indicatief)

Gevarieerde nieuwbouw biedt aanbod voor alle inkomensgroepen
MAAK.Noord ontwikkelt zich de komende decennia tot dé plek in Zaanstad waar je zowel stedelijk als dorps kunt wonen met de natuur op loopafstand. Sterke kanten als water, groen en erfgoed worden goed benut. In Noord kunnen mensen prettig opgroeien en oud worden, bijvoorbeeld in nieuwe woonvoorzieningen in de centra van Wormerveer en Krommenie, in de buurt van winkels en zorg. Doordat nieuwbouw de doorstroming op gang brengt, komt er woonruimte in de bestaande woningvoorraad vrij. Dit biedt mogelijkheden voor jongeren die zelfstandig willen wonen en nu lang moeten wachten op een woning.

We zetten daarom in op een gedifferentieerd nieuwbouwaanbod met onder meer woningen voor lage middeninkomens en groei van het aantal sociale huurwoningen in absolute zin, zodat er een divers aanbod is voor alle inkomensgroepen. Om kansengelijkheid in ruimtelijke zin te bevorderen, is deze diversiteit ook op het schaalniveau van nieuwe bouwprojecten terug te zien. Daarbij wordt rekening gehouden met de samenstelling van de bestaande woningvoorraad in het gebied.

We kiezen voor nieuw te ontwikkelen gebieden een differentiatie van 30% sociale huur, minimaal 20% middenhuur en betaalbare koop (VON tot maximaal de NHG grens) en

maximaal 50% vrije invulling. Dit programma biedt mogelijkheden voor doorstroming uit de sociale sector en huisvesting voor middengroepen.

Zaans Pijl (Brokking)

plan voor herontwikkeling Meneba

plan voor Zuideinde hoek Celebesstraat

Woonzorgopgave: Voorzieningen voor ouderen en kwetsbare groepen op peil houden
De gemeente Zaanstad neemt deel aan het innovatieprogramma Inclusieve Wijken van Platform 31. Vanuit de gemeente is een van de thema's duurzame woonvormen voor ouderen en de daarbij benodigde samenwerking met de stad. Het op peil houden van voorzieningen voor ouderen is essentieel, gezien de toename van vergrijzing in Noord in de komende jaren. Woonvoorzieningen als de Amandelbloesem en Festina Lente (Festina Lente is sterk aan vernieuwing toe) zijn dan ook van groot belang voor het gebied. Vernieuwende samenwerkingsverbanden kunnen daarbij leiden tot onverwachte oplossingen.

In Noord wordt aan diverse zorgdoelgroepen ruimte geboden om zelfstandig te wonen. De woonzorgopgave voor MAAK.Noord is het realiseren van 24 plekken voor langdurige opvang van de zware doelgroep met 24 uurs zorg en toezicht, 75 woningen in geclusterde woonvorm voor ouderen, 150 intensieve zorgplekken voor ouderen, 50 goedkope kleine woningen voor jongeren, spoedzoekers en (jonge) statushouders en 24 woningen/plekken voor mensen met een psychische beperking.

Daarbij wordt nagedacht over inclusieve woonvormen en -plekken, en wordt rekening gehouden met de draagkracht van de buurt. Er blijft bij deze programmering ruimte om het programma zo nodig (deels) in andere gebieden te organiseren.

Nieuwbouw versterkt de kracht van Noord

MAAK.Noord heeft veel cultuurhistorische kwaliteiten. Nieuwe ontwikkelingen moeten daarom bijdragen aan behoud en versterking van de ruimtelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten. Met corporaties wordt vroegtijdig overleg gevoerd als het gaat om corporatiewoningen met cultuurhistorische waarde. Daarnaast draagt nieuwbouw bij aan het versterken van de maatschappelijke kracht in Noord. De diversiteit aan woningen en inwoners in een gebied vormt de basis voor de aanwezigheid van voorzieningen. Bij het speerpunt Maatschappelijke kracht gaan we daar dieper op in.

Hoe nieuwbouw de cultuurhistorische en maatschappelijke kracht kan versterken, laten we zien aan de hand van het voorbeeld van Zaankwartier. In en rond de oude fabrieken van Meneba worden door herontwikkeling circa 670 woningen, bedrijvigheid en voorzieningen toegevoegd met veel ruimte voor ontmoetingsplekken langs de Zaan. Zo blijft cultuurhistorisch erfgoed in stand en wordt de Zaan beter toegankelijk. De typische blikvangers van het industriële complex blijven daarbij behouden. Met zijn voorzieningen en een gevarieerde doelgroep van bewoners draagt dit project ook bij aan maatschappelijke versterking van Zaanstad Noord.

Wonen in de fabrieken van Zaankwartier (Meneba)

Het toevoegen van woningen met een gedifferentieerde programmering legt een solide basis voor verdere groei van Zaanstad Noord. De dynamiek die bij Zaankwartier ontstaat zal uitstralen naar de omliggende gebieden zoals Wormerveer Noord, Krommenie en Wormerland. Zaanstad Noord wordt zo verder op de kaart gezet als aantrekkelijk woon-, werk- en winkelgebied. Ook toerisme zal het er positieve effecten van ondervinden.

Zeven deelgebieden in Noord met een eigen woonmilieus
Vanuit de integrale benadering van Noord onderscheiden we binnen Zaanstad Noord zeven deelgebieden, zie de kaart:

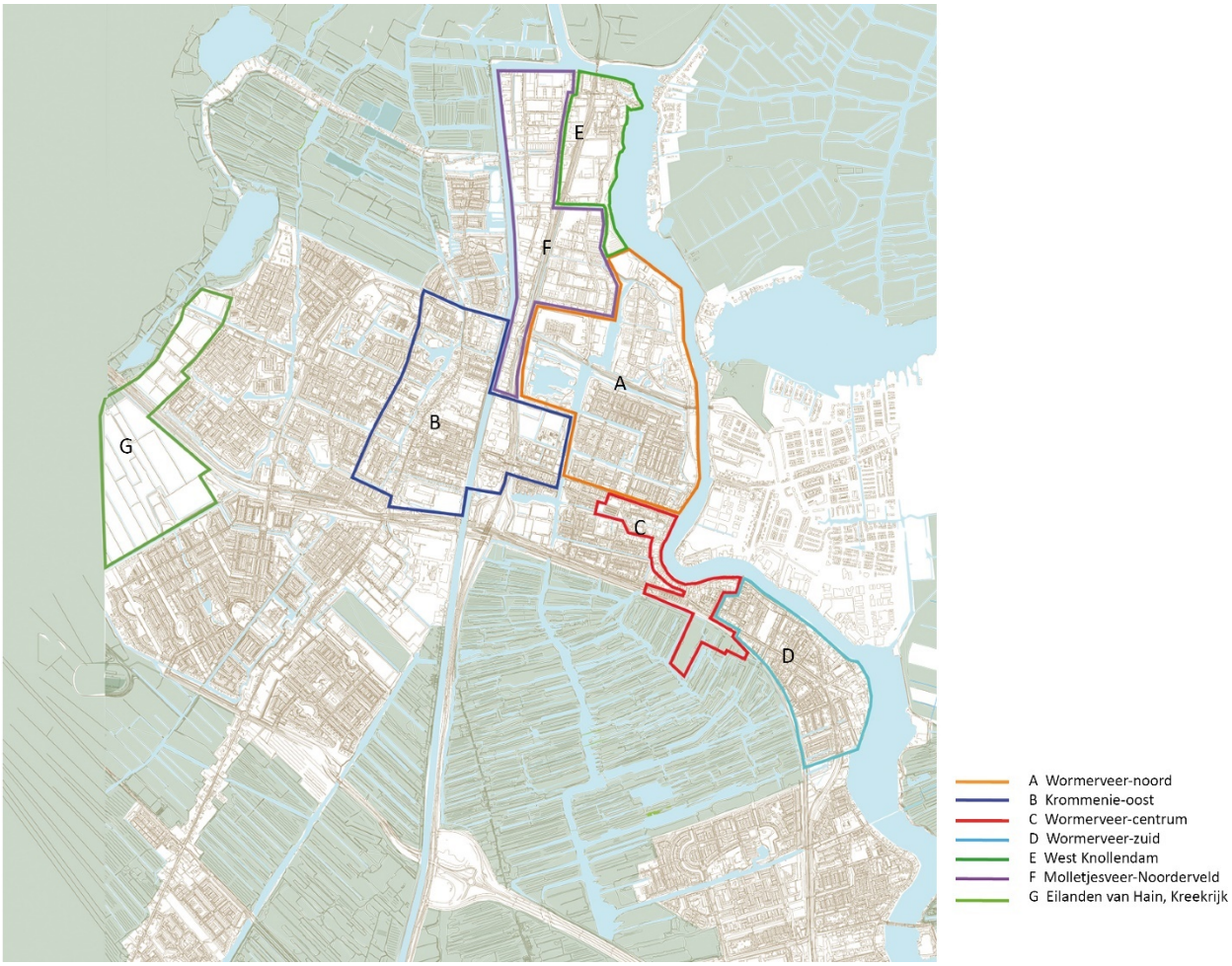

Omgrenzing deelgebieden

Voor elk van de zeven deelgebieden hebben we een globaal beeld ontwikkeld van de voornaamste ruimtelijke opgaven die er spelen, het soort woningen dat er het beste past en de doelgroepen die we met de nieuwe woningen willen bedienen.

A.(oranje) Wormerveer Noord: Hier zal het bedrijventerrein Noorderveld 2 deels verkleuren in aansluiting op de nieuwbouw bij Zaans Pijl (Brokking) en Zaankwartier (Meneba). Zo ontstaat een nieuw stedelijk gebied met wonen en voorzieningen. Andere opgaven in Wormerveer Noord zijn de stedelijke vernieuwing in de Dichtersbuurt, het herinrichten van de Ned Benedictweg tot een stadslaan met meer verblijfskwaliteit en minder barrièrewerking voor de omliggende buurten, en het transformeren van het Noordsterpark tot een aantrekkelijk stadspark voor iedereen. De woningtypen die hier het beste passen zijn laagbouw en gestapelde bouw. Doelgroepen zijn vooral de lokale starter, stedelijke professionals, oudere gezinnen, empty nesters;

B.(blauw) Krommenie Oost: Hier streven we naar compacte groene en autoluwe woonbuurten op de voormalige bedrijfsterreinen tussen het historische lint en de Nauernasche Vaart. Daarbij hoort het versterken van de winkels en voorzieningen langs het historisch lint en de herinrichting van de openbare ruimte met nieuwe verblijfsplekken, onder andere langs de Durgsloot. We onderzoeken verder de mogelijkheid van extra bruggen over de Nauernasche Vaart. In Krommenie Oost passen gestapelde bouw en

compacte laagbouw. Doelgroepen: De lokale starter, startende gezinnen, empty nesters, ouderen.

C. (rood) Wormerveer Centrum: In de Zaanbocht gaat het vanzelfsprekend in de eerste plaats om het aantrekkelijker maken van de boulevard voor bewoners en bezoekers, met terrassen en bootverbindingen over de Zaan. Daarbij hoort een veilige route voor wandelaars en fietsers langs de boulevard. Een passende publieksfunctie in de voormalige kerk kan dienen als een mooie *stepping stone* tussen Markt en Zaanbocht. Station Wormerveer ontwikkelen we tot een Buitenpoort naar het Guisveld met goede parkeervoorzieningen in een mooie omgeving en de Stationsstraat wordt een groene laan tussen het station en het winkelcentrum aan de Zaan. Woningbouw In dit deel van de stad vindt plaats in kleine binnenstedelijke projecten, met gestapelde bouw en compacte laagbouw. Doelgroepen zijn de lokale starter, empty nesters, ouderen.

D. (lichtblauw) Wormerveer Zuid: Hier gaat het in de eerste plaats om aangenaam wonen in kleinschalige tuindorpen en langs vaarten met uitzicht op het landschap. Met als bonus de kans om in een oud pakhuis langs de Zaan te wonen. De Wandelweg kan weer een lommerrijke laan worden die niet meer als barrière werkt. Doorgangen onder het spoor door verbinden deze wijk met het Guisveld. Hier wordt gebouwd in kleine binnenstedelijke projecten, met gestapelde bouw en compacte laagbouw. Doelgroepen: De lokale starter, empty nesters, ouderen.

E. (groen) West-Knollendam: Een ideale locatie om landelijk te wonen op de rand van stad en landschap, met dichtbij een jachthaven en andere voorzieningen voor (water)sport. Wanneer hier woningen worden toegevoegd zijn het woningen voor de lokale starter en laagbouw voor startende gezinnen, mogelijk op termijn gecombineerd met woningen voor ouderen, gezinnen, empty nesters.

F. (paars) Bedrijventerrein Molletjesveer en Noorderveld: Deze gebieden houden hun belangrijke economische functie, alleen aan de rand van Noorderveld 2 bij Zaans Pijl (Brokking) en Zaankwartier (Meneba) is sprake van verkleuring. We streven naar verlevendiging door nieuwe voorzieningen toe te voegen zoals sport en kinderopvang en proberen de terreinen actiever te betrekken bij het wonen in Noord. Een betere bereikbaarheid per openbaar vervoer is hier een must.

G. (lichtgroen) Eilanden van Hain en Kreekrijk: Hier ronden we aan de westkant de VINEX-opgave af met vooral laagbouw en koopwoningen in een suburbane groene setting. Doelgroepen: Startende en oudere gezinnen.

Speerpunt 3: Gericht werken aan versterking van de maatschappelijke kracht

In dit hoofdstuk besteden we aandacht aan de thema's kansengelijkheid en gezondheid & maatschappelijke kracht.

Analyse
In de Analyse van MAAK.Noord zagen we dat de kansengelijkheid met name in Wormerveer en Krommenie Oost beneden het Zaanse gemiddelde ligt. Indicatoren voor kansengelijkheid (zoals het gemiddeld inkomen van huishoudens, de samenstelling van het gezin en opleidingsniveau) laten hier minder gunstige scores zien dan gemiddeld voor de stad. Wormerveer en Krommenie Oost kennen meer éénoudergezinnen dan gemiddeld in Zaanstad. Jongeren in Wormerveer en Krommenie Oost hebben ook relatief vaker te maken met een echtscheiding van de ouders, en groeien vaker op in een gezin met een minimuminkomen. In Wormerveer en Krommenie komen relatief meer jeugdigen en hun ouders bij het jeugdteam dan in de rest van Zaanstad.

Volwassenen in Noord ervaren verder hun gezondheid als minder goed, met name in Wormerveer Noord. De helft van de inwoners van 19 jaar en ouder heeft hier overgewicht. Veel ouderen voelen zich eenzaam. Ook komen in Zaanstad Noord vaker psychische problemen onder jongeren voor. Gezondheid hangt vaak samen met maatschappelijke participatie.

De Analyse laat zien dat veel maatschappelijke en culturele organisaties in het gebied met elkaar willen samenwerken en op zoek zijn naar nieuwe locaties. Dat biedt een goede basis voor meer gezamenlijke initiatieven op het gebied van ontmoeting, cultuur en sport

Ambitie: Een wijk waarin iedereen meedoet
Bij programmering van projecten worden naast woningen ook voorzieningen meegenomen die een meerwaarde opleveren voor de wijk. We willen toe naar een openbare ruimte en woonomgeving die uitnodigt tot meer bewegen, ontmoeten en vertoeven. Door in te zetten op onderwijs, werkgelegenheid, maatschappelijke voorzieningen en gezondheid wordt Noord een wijk waarin iedereen meedoet en is er minder ongelijkheid.

Kansengelijkheid is een essentieel thema in Noord. Er is verborgen armoede in sommige delen van het gebied. Armoede is niet altijd te zien aan de gevels en de straten. Het vraagstuk van ongelijke kansen doet zich vooral voor in Wormerveer Noord en Krommenie Oost, minder in Wormerveer Zuid en nog minder in Krommenie West en Assendelft. Kansengelijkheid heeft raakvlakken met onderwijs en werkgelegenheid, maatschappelijke participatie, maar ook met gezondheid.

In Zaanstad Noord bestaat vanouds veel sociale cohesie. Er zijn hechte buurtjes met een grote sociale verbondenheid. Noord heeft een sterk en groot verenigingsleven en er zijn veel vrijwilligers actief bij sportverenigingen, ook al neemt dit door vergrijzing wat af. Dit alles is een kracht waar gebruik van kan worden gemaakt om de kansengelijkheid te vergroten. Denk ook aan krachtige burgerparticipatie zoals die nu wordt ingevuld in West- Knollendam: 'De wijk is van iedereen'.

Herontwikkeling van locaties draag bij aan het versterken van het omliggende gebied
Om de kansengelijkheid te vergroten is de kwaliteit van huisvesting en het mengen van woonmilieus van belang. Met nieuwe woningbouwprojecten als Zaans Pijl (Brokking), Zaankwartier (Meneba) en Noordeinde in combinatie met verbetering van de woningvoorraad in Wormerveer Noord krijgen delen van de wijk een positieve impuls. Het draagvlak van winkels en scholen wordt vergroot en er komen nieuwe inwoners bij die bestaande verenigingen en communities kunnen versterken. De herontwikkeling van Chromos en Vlaar geeft zo een impuls aan de Noorder- en Zuiderhoofdstraat en de herontwikkeling van het Mercuriusterrein draagt positief bij aan het Blok. Op de kaart zijn deze effecten van nieuwe (woningbouw)locaties op hun omgeving aangegeven.

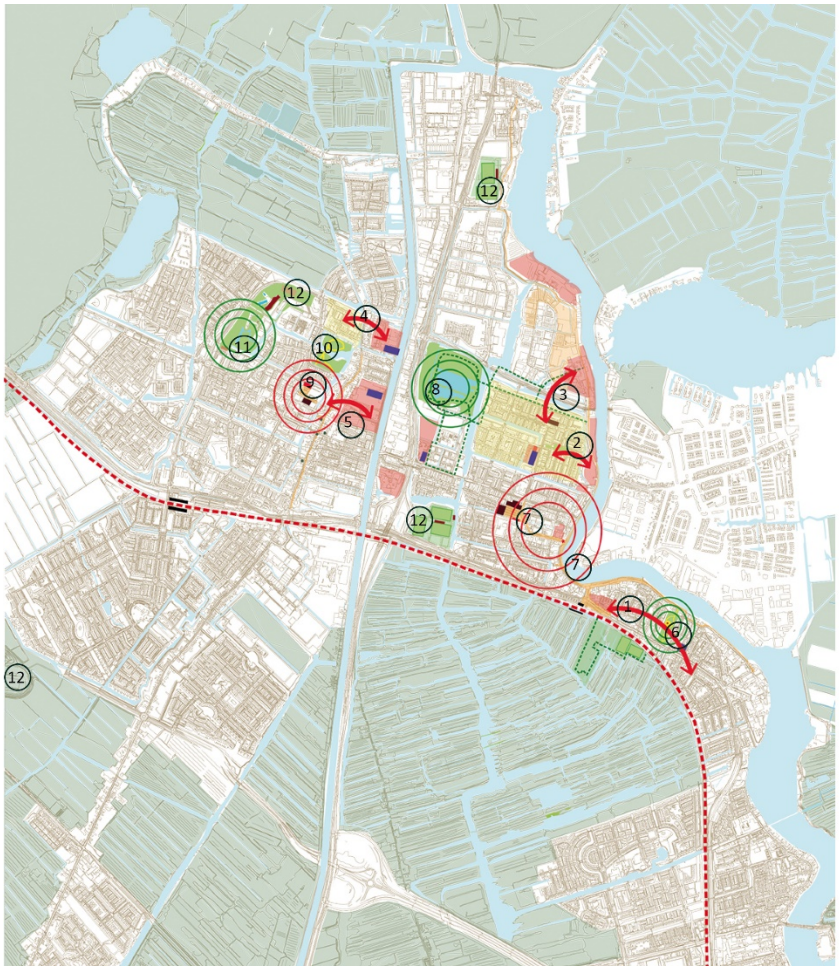

MAATSCHAPPELIJKE KRACHT MAAK.Noord

2020-2030

1. ontwikkeling gasfabriekterrein is positieve impuls voor Wormerveer-zuid
2. ontwikkeling Noordeinde is positieve impuls voor Zeeheldenbuurt
3. ontwikkeling Meneba is positieve impuls voor Wormerveer-Noord
4. ontwikkeling Mercuriusterrein is positieve impuls voor het Blok en omgeving Oranjeplein
5. ontwikkeling Chromos en Vlaarterrein geeft positieve impuls aan Noorder- en Zuiderhoofstraat
6. Wilhelminapark ontmoetingsplek voor iedereen
7. Marktplein en Zaanbocht ontmoetingsplekken voor iedereen
8. Noordsterpark activiteitenpark voor iedereen
9. Durghorstplantsoen en centrum Krommenie ontmoetingsplekken voor iedereen
10. Agathapark ontmoetingsplek voor iedereen
11. Rosariumpark ontmoetingsplek voor iedereen
12. sportkantines als multifunctionele accomodaties

Bereikbaarheid: Barrières wegnemen om ontmoeting te bevorderen
Om verschillende woonmilieus met elkaar in aanraking te laten komen moeten ook fysieke barrières tussen de woongebieden weggenomen worden. Zo vormt de Ned Benedictweg op dit moment een barrière die Zaankwartier (Meneba), Zaans Pijl (Brokking) en Wormerveer Noord van elkaar scheidt en ontmoeting tussen inwoners belemmert. Het wegnemen van deze barrière door een herinrichting tot een aantrekkelijke stadslaan met goede oversteekbaarheid en logische fietsroutes zorgt ervoor dat de wijken ten zuiden kunnen meeprofiteren van de reuring in het nieuwe woongebied. Ook de bereikbaarheid van het Noordsterpark voor de aanliggende wijken wordt hiermee flink verbeterd. Waarbij de weg wel zijn ontsluitingsfunctie voor de bedrijventerreinen aan de noordzijde moet behouden.

Verder vergroten goede openbaar vervoerverbindingen de toegankelijkheid van kwetsbare wijken.

informele ontmoetingen op weekmarkten

parken als plekken voor informele ontmoetingen

Ruimte bieden aan netwerken en communities

Er zijn in Noord veel verschillende netwerken: vanuit sport, cultuur en vrijetijdsbesteding, of via het werk, vanuit vrijwilligerswerk of via school. Ook religieuze instellingen spelen een actieve rol in het verbinden en ondersteunen van de inwoners. Bijna iedereen hoort wel bij één of meerdere netwerken. Het is belangrijk dat we in Noord al deze netwerken en 'communities' koesteren, en inwoners zo nodig helpen om hun eigen netwerk op te bouwen. Op die manier worden initiatieven in Noord met elkaar verbonden en kunnen zij elkaar versterken. Iedereen, van jong tot oud, kan zo actief betrokken worden bij maatschappij en bedrijfsleven. De uitdaging voor de gemeente is om daarin niet te sturen of dingen over te nemen, maar vooral een open oog te hebben voor het verbinden en uitdragen van wat er is en de netwerken de ruimte te bieden om zichzelf te versterken en vernieuwen.

Werk en ondernemerschap brengen geldstromen de wijk in

In Noord willen we dat iedereen kansen krijgt. Het stimuleren van werkgelegenheid en ondernemerschap brengt geldstromen de wijk in. Er is veel werkgelegenheid op bedrijventerreinen Molletjesveer en Noorderveld. De vraag is hoe we de versterking van deze economische motor laten bijdragen aan de kwetsbare inwoners in de omgeving. Dit vraagt om innovatieve oplossingen om inwoners te activeren.
De Zaanbocht kan als economische motor bijdragen aan het verkleinen van ongelijkheid in het gebied en daarmee kansen creëren voor inwoners die dit nodig hebben. Bijvoorbeeld

door plaats te bieden aan (sociaal) ondernemerschap waardoor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt zich kunnen ontwikkelen richting werk.

We besteden aandacht aan het mogelijk maken van klein ondernemerschap in de flats. In nieuwe complexen kan een plint worden ingebouwd waardoor (sociaal) ondernemerschap zichtbaar en toegankelijker wordt. Ook een andere wijze van waardering en benutting van mantelzorg, vrijwilligerswerk, sociale steunstructuur biedt kansen. Verder kunnen bedrijven, zorg en onderwijs intensiever samenwerken zodat de jeugd al vroeg kennismaakt met het bedrijfsleven.

Onderwijs vergroot de kansengelijkheid voor jongeren
Hoe kinderen en jongeren opgroeien en zich ontwikkelen heeft invloed op de kansengelijkheid. Het toevoegen van nieuwbouwwoningen in het gebied vergroot de behoefte aan onderwijsvoorzieningen. Er zijn meer scholen nodig die op de juiste locaties moeten zitten. We werken samen met schoolbesturen om behoeften en kansen in kaart te brengen.

Zaanstad Noord heeft veel MBO studenten, maar Noord moet ook voor anderen een toekomstperspectief bieden, ongeacht het opleidingsniveau. We intensiveren de samenwerking tussen overheid, onderwijs, zorg en bedrijven zoals in ’t Lokaal. Dat zorgt voor verbinding tussen wijken, ondernemers en onderwijs. Je kunt straks studeren, wonen en stagelopen in Noord.

Inzet op talentontwikkeling van jongeren is van groot belang, zie het Local Heroes traject. Een goed voorbeeld is BAAZ, het jongerencentrum in Saendelft. We willen onderzoeken hoe de voorzieningen voor jongeren om te sporten, te bewegen en te ‘hangen’ in de wijk kunnen worden verbeterd, en hoe we gezamenlijk kunnen werken aan een leefbare wijk.

Openbare ruimte nodigt uit tot gezonde leefstijl
Veel organisaties in Noord richten zich al op het ontwikkelen van een gezonde leefstijl, maar er is meer mogelijk om bewegen en ontmoeten te stimuleren. Zoals een openbare ruimte die uitnodigt tot wandelen, fietsen en sporten. En goed toegankelijke parken en pleinen die laagdrempelig bijdragen aan ontmoeting en positieve reuring. Daarvoor moet de openbare ruimte goed toegankelijk zijn voor ouderen en mensen met een handicap, met voldoende rustplekken, groen en schaduw. Ook het omliggende landschap moet gemakkelijk te bereiken zijn vanuit de woongebieden. Daarbij werken we ook aan een dementievriendelijke stad, waarin mensen met dementie zo lang mogelijk mee blijven doen in de samenleving.

Er wordt steeds minder gesport in verenigingsverband en er is een toename van individueel of collectief sporten in de buitenruimte. Daardoor krijgt de openbare ruimte ook in dit opzicht een steeds belangrijker rol. Het Rosariumpark en Noordsterpark kunnen daarvoor beter benut worden dan nu het geval is. Denk daarbij ook aan voldoende watertappunten. Ook buiten de parken kunnen sportfaciliteiten gecreëerd worden, bijvoorbeeld door het uitzetten van sportroutes- zodat sporten overal mogelijk is en niet altijd geld kost. Bedrijventerreinen en waterpartijen kunnen eveneens ingezet worden als ruimte om te sporten, bijvoorbeeld voor zwemwedstrijden in de Zaan of kanowedstrijden in de Durgsloot.

Meer bewegen, meer ontmoeten, meer buiten zijn leidt tot minder eenzaamheid en een gezondere leefstijl. Dat maakt fitter, voorkomt overgewicht en stress gerelateerde klachten en draagt bij aan kansengelijkheid. Wanneer de openbare ruimte is afgestemd op wandelen en fietsen kan de auto vaker blijven staan. Dat leidt tot minder geluidoverlast en een betere luchtkwaliteit en heeft een positief effect op de gezondheid. Om deze reden is er ook aandacht voor het zoveel mogelijk autovrij maken van de omgeving van scholen.

Noordsterpark transformeren naar attractief park met aanleidingen om te bewegen, sporten en spelen voor iedereen

aantrekkelijke en veilige wandel- en looproutes langs de Zaan met pleisterplaatsen

In Assendelft en Krommenie is veel hinder van vliegtuiglawaai. Zaanstad wil daarom dat er ’s nachts niet meer gevlogen wordt op Schiphol.

Sportvoorzieningen kunnen intensiever worden benut
Door toevoeging van woningen in Noord wordt de vraag naar sportvoorzieningen groter en diverser. Om in die toenemende vraag te voorzien willen we sportvoorzieningen meer afstemmen op de veranderende sportvoorkeuren en ze intensiever benutten. De huidige sportaccommodaties en ruimtes kunnen beter worden ingezet, bijvoorbeeld door meervoudig gebruik, ook buiten de piekuren. Kunstgrasvelden kunnen daarbij intensiever worden bespeeld dan gras.

Overigens zijn niet alle sportcomplexen even geschikt voor meervoudig gebruik. Voetbalverenigingen hebben daarvoor meer mogelijkheden dan sporten als honkbal en atletiek. Om de kansen goed te benutten is samenwerking tussen sportclubs in Noord belangrijk, bijvoorbeeld via de oprichting van een ‘sportforum’.

Veel sportclubs zijn afhankelijk van de inzet van vrijwilligers, maar door vergrijzing neemt het aantal vrijwilligers langzaam af. Dat is jammer, want sportclubs hebben ook een sociale

functie waarbij ontmoeting net zo belangrijk is als sporten. Dit geldt zowel voor ouderen als voor jongeren. Door sporten te stimuleren zorg je ook voor meer ontmoeting.

De verdichting van de stad kan leiden tot een mobiliteitsprobleem bij de sportparken. De kinderen worden steeds vaker met de auto gebracht terwijl de parkeerruimte daar beperkt is. Hiervoor zijn creatieve oplossingen nodig, misschien kunnen busjes voor leerlingenvervoer in het weekend worden ingezet voor het vervoer van de spelers van de uitspelende club. Verder zijn voor jongere kinderen sportvoorzieningen dicht bij huis belangrijk.

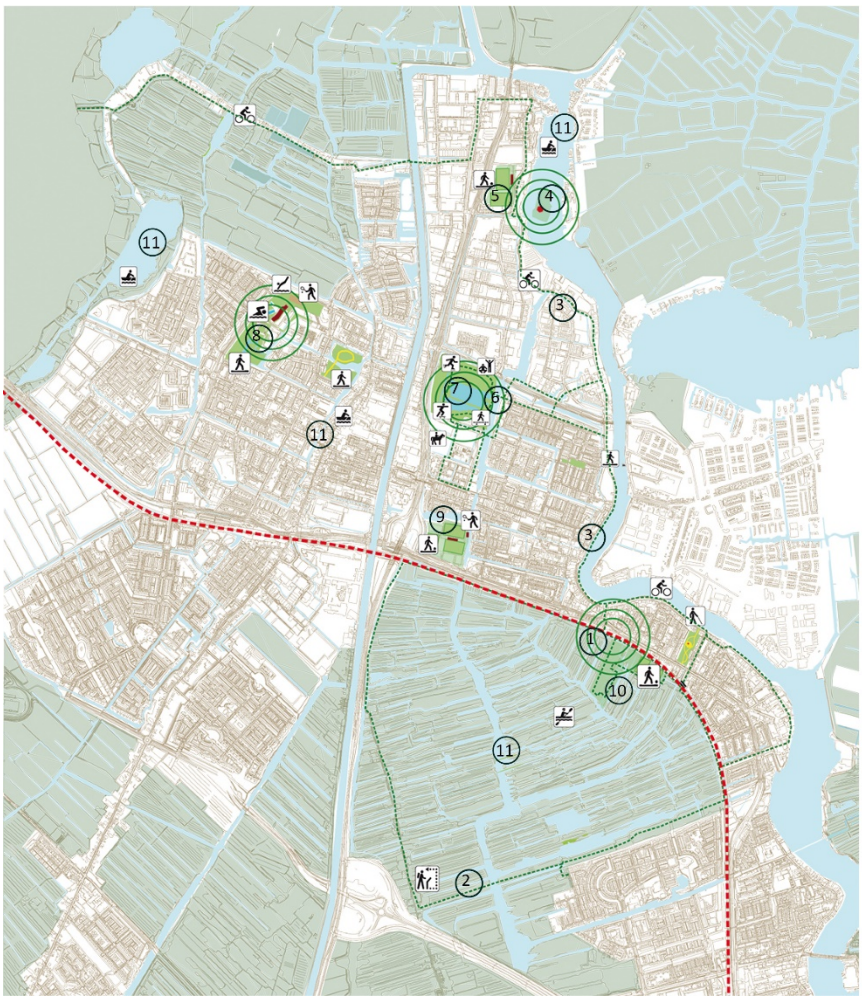

Maatschappelijke en culturele voorzieningen bieden zorg en ontmoeting
Een toekomstbestendig aanbod van maatschappelijke en culturele voorzieningen is een vitaal onderdeel van kansengelijkheid. Zorg dragen voor sterke buurthuizen, een multifunctioneel centrum, versterken van de samenwerking tussen huisartsen, fysiotherapeuten, wijkteams, woningcorporaties en commerciële sportcentra en ondersteuning van de maatschappelijke kracht in sport, welzijn & cultuur.

Traditioneel hebben buurthuizen en dorpshuizen in Zaanstad Noord een centrale rol als ontmoetingsplek. Jong en oud ontmoeten elkaar hier. Iedereen kan er activiteiten uitvoeren, zich als vrijwilliger inzetten of werkervaring opdoen. Ruimtes kunnen door verschillende doelgroepen en organisaties worden gebruikt, overdag, in de avonden en in het weekend.

Verder is ook voldoende aanbod van gezondheidsinstellingen belangrijk. Het vraagstuk rond eerstelijns zorgvoorzieningen bekijken we voor heel Krommenie, in overleg met de huidige aanbieders maar ook met oog op groei van het aantal inwoners.

Niet alleen bouwen, ook uitbreiden en verbeteren
De bouw van nieuwe woningen vergroot het draagvlak voor alle maatschappelijke voorzieningen. Dat geldt niet alleen voor scholen, sportaccommodaties, buurthuizen en zorgvoorzieningen, maar ook voor bijvoorbeeld winkels. We willen daarom niet alleen nieuwe voorzieningen realiseren maar ook en vooral investeren in uitbreiding en verbetering van de bestaande. Zo zijn er nu al plannen voor de basisscholen De Toermalijn en het Palet. Daarmee koesteren we een gespreid aanbod van voorzieningen dat past bij de vele verspreide bouwlocaties in Zaanstad Noord. Tegelijk houden we in de bouwprojecten ook rekening met nieuwe accommodaties waar dat nodig is.

Speerpunt 4: Kwaliteit en duurzaamheid in de wijk versneld verbeteren

Analyse

De gemeente Zaanstad heeft de ambitie om tussen 2030-2040 klimaatneutraal en in 2050 een circulaire en klimaat adaptieve stad te zijn. Nieuwe woningen worden zeer goed geïsoleerd en zijn voortaan ook gasloos. Vergeleken daarmee is in delen van Zaanstad Noord de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad matig. De relatief oude woningen in Wormerveer en Krommenie Oost bieden vaak weinig comfort en de energielasten zijn hoog. In delen van de wijk spelen bovendien problemen met de fundering. Veel woningen zijn niet levensloopbestendig, wat voor oudere bewoners gaandeweg steeds meer problemen kan veroorzaken.

Er zijn twee belangrijke bedrijventerreinen, Molletjesveer en Noorderveld, waar al succesvolle duurzame initiatieven opgestart zijn. Langs de Zaan vindt interessante gebiedsontwikkeling plaats, bijvoorbeeld waar industrie plaatsmaakt voor nieuwe woongebieden of andersoortige bedrijvigheid. Deze locaties krijgen een belangrijke plek in de Transitievisie Warmte en de regionale energiestrategie (RES) waar de gemeente nu aan werkt. Duurzame energie is namelijk de toekomst!

Ambitie: Verbeteren en verduurzamen bestaande bouw

Noord benut de mogelijkheden van de warmtetransitie. Bedrijven en woningen zijn duurzaam verbonden. Woningen en openbare ruimte in Noord zijn klimaat- en toekomstbestendig.

Bomenbuurt Krommenie

voormalige woningen Het Blok

Zeeheldenbuurt Wormerveer

woningen langs Jan van Riebeeckkade

Verbeteren kwaliteit bestaande woningvoorraad is cruciaal
We willen de kwaliteit en duurzaamheid van de bestaande woningvoorraad in Zaanstad Noord verbeteren. Met name in Wormerveer en Krommenie Oost staan relatief veel oudere woningen. Deze zijn slecht geïsoleerd en op een aantal plaatsen is sprake van funderingsproblemen. In de Zeeheldenbuurt stellen bewoners, gemeente en corporatie gezamenlijk een plan voor de buurt op. Het aanpakken van de bouwtechnische problemen kan worden gecombineerd met isolatie, zodat de woningen comfortabeler worden en duurzamer, met lagere energiekosten. Woningen in het Blok zijn gesloopt, hiervoor komt nieuwbouw in de plaats.

Bij de kwaliteitsslag van de verouderde woningvoorraad kunnen woningen worden aangepast speciaal voor ouderen met beperkingen. Aanpak van het woningbestand biedt ook kansen om buurten groener te maken.

BESTAANDE WONINGVOORRAAD MAAK.Noord

PROJECTEN

1. vernieuwing Zeeheldenbuurt
2. vernieuwing Essenstaart-Iepenweg
3. vernieuwing het Blok
4. vernieuwing Lijnbaan-Zonnelaan
5. mogelijke vernieuwing Jan van Riebeeckkade-Kortenaerstraat
6. mogelijke vernieuwing Herman Gorterstraat
7. mogelijke vernieuwing Albert Meijnstraat
8. mogelijke vernieuwing Bomenbuurt Krommenie

Langs vier wegen werken aan een duurzaam Zaanstad Noord
Duurzaamheid is een breed begrip. Daarom verdelen we dit onderwerp in vier thema's. Hierdoor wordt duidelijker wat het begrip duurzaamheid gaat betekenen in de ontwikkeling van Zaanstad Noord. De thema's zijn energietransitie, circulariteit, duurzame mobiliteit en klimaatbestendigheid. Ze dragen alle bij aan de grotere doelstelling, namelijk dat Zaanstad ook op de lange termijn een stad is waar mensen met plezier wonen, werken en leren in een duurzame en gezonde omgeving.

Energietransitie: Overschakelen naar duurzame energiebronnen
De energietransitie is de opgave om de bestaande bouw, nieuwbouw en openbare ruimte uiterlijk 2040 klimaatneutraal te maken. De focus ligt daarbij op energiebesparing en opwekking van duurzame energie. Net als de rest van Nederland moet Noord geleidelijk overschakelen van fossiele brandstoffen naar duurzame vormen van energie. Vanaf 2021 is de nieuwe wettelijke norm dat de nieuwbouw bijna energieneutraal moet zijn (BENG). Daarom koersen we voor Noord op bijna energieneutrale en aardgasvrije gebiedsontwikkeling. Daarnaast ligt een grote uitdaging in het verbeteren van grote aantallen oudere, slecht geïsoleerde woningen. Met maatregelen als subsidie en informatievoorziening worden particuliere eigenaren gestimuleerd om hun woning energiezuiniger te maken.

Op dit moment worden verkenningen uitgevoerd naar de mogelijkheden voor toekomstige warmtevoorzieningen en alternatieve warmtebronnen per gebied. Eerste verkenningen – in de concept Transitievisie Warmte - geven aan dat delen van Noord potentieel geschikt zijn voor de aanleg van een warmtenet. De combinatie van hoogbouw, collectieve ketels en de waterrijke omgeving maken Krommenie een geschikt gebied om te onderzoeken of een eigen warmtenet kan worden gerealiseerd dat warmte wint uit het oppervlaktewater in de wijk (aquathermie). Met name in het centrale gebied van Krommenie staan veel complexen met een collectieve gasgestookte warmtevoorziening die geschikt zouden kunnen zijn voor aansluiting op dit net. Als tweede fase zou Wormerveer Noord kunnen volgen.

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen kan in het ontwerp rekening worden gehouden met optimale opwekking van zonne-energie door zongericht verkavelen/zongerichte daken en door bijvoorbeeld zonnepanelen te integreren in het ontwerp.

Bedrijven zijn al volop bezig met duurzaamheid. Wensbeeld voor 2030 is dat alle geschikte daken op bedrijventerreinen in gebruik zijn als groen dak en/of voor zonnepanelen. Waar technisch mogelijk worden beide functies gecombineerd. Hierbij kunnen bedrijven gebruik maken van provinciale en rijkssubsidies. Daar is al een mooi voorbeeld van in Noord. Zo heeft Bedrijvenvereniging Molletjesveer Noorderveld (BVNM) samen met de coöperatieve energiemaatschappij SAENZ U.A. al ruim 15.000 zonnepanelen gerealiseerd op beide bedrijfsterreinen. Duurzame energie is beter voor het milieu, maakt Nederland minder afhankelijk van fossiele brandstoffen en is goed voor de economie. Met energie en synergie gaat ‘Noord weer stromen’.

Bij de energietransitie zijn betaalbaarheid, continuïteit van levering en veiligheid vanzelfsprekende aandachtspunten.

Een circulaire stad gebruikt grondstoffen steeds opnieuw
Belangrijke opgave van een circulaire economie is dat we slimmer omgaan met onze grondstoffen. Dat houdt in: het minimaliseren van materiaalgebruik, maximaal hergebruik van materialen, het sluiten van materiaalketens, het vermijden van schadelijke stoffen en een langere levensduur van materialen en bouwonderdelen. Kortom een toepassing van materialen met een lage ‘footprint’ zoals bijvoorbeeld biobased (bouw-)materialen, hernieuwbaar en gerecyclede materialen, duurzaam hout etc. Maar ook: het ontwikkelen

van producten die zuiniger zijn en vrij van giftige stoffen en het vinden van nieuwe, slimme manieren om ze te produceren.

Naar schatting 40 procent van de grondstofstromen is gerelateerd aan bouw en sloop. Door het slim logistiek regelen van materiaalstromen en gebruik te maken van herbruikbare bouwdelen kan bouwafval worden voorkomen. Met een circulaire aanpak kunnen grondstofstromen zo hoogwaardig mogelijk worden hergebruikt, in toekomstige bouw, in de wijkeconomie en op bedrijventerreinen. Circulaire economische ontwikkeling in het midden- en kleinbedrijf en op Molletjesveer en Noorderveld kan een stimulans krijgen door in te zetten op de zogenaamde WOZ-waarde (werk, opleiding en zorg), in samenwerking met ’t Lokaal (gemeente, bedrijven en onderwijs) en gericht op een nieuwe generatie en nieuwe technologie.

In de openbare ruimte kan circulariteit worden toegepast bij de inkoop van nieuwe materialen, denk bijvoorbeeld aan verkeersborden, asfalt en beton. Het bij sloop vrijgekomen puin kunnen we hergebruiken, bijvoorbeeld in de fundatie van wegen. Groenafval wordt al vaak door compostering hergebruikt.

Verduurzaming van de mobiliteit
Zoals bij het speerpunt mobiliteit is aangegeven, willen we in Noord de mobiliteitstransitie inzetten. Door routes voor langzaam verkeer te verbeteren en deelmobiliteit te stimuleren willen we bereiken dat er minder gebruik wordt gemaakt van de auto. Ook het verbeteren van het openbaar vervoer kan daaraan bijdragen. Om elektrisch rijden te stimuleren moeten er voldoende laadpalen zijn. Het uitgangspunt is dat laadpalen op bedrijventerreinen door de bedrijven zelf worden geplaatst en dat de gemeente zich concentreert op laadpalen in de woonwijken. De Green Business Club is op Molletjesveer/Noorderveld inmiddels een project gestart om het woon-werkverkeer en andere vormen van transport te verduurzamen.

Zaanstad Noord beter bestand maken tegen droogte, hitte en wateroverlast
Klimaatbestendigheid (ook wel klimaatadaptatie) wil zeggen dat een gebied is aangepast op een veranderend klimaat en beter bestand is tegen zware stortbuien, hittestress, droogte en stormen. De kwetsbaarheid van Noord varieert binnen het stedelijk gebied, waardoor per locatie bekeken moet worden welke maatregelen effectief zijn. Het gebied kent relatief weinig groen en water, een nadeel om klimaatbestendig te worden.

Hittestress
Hittestress wordt vaak onderschat. Bij hittegolven wordt het stedelijk gebied het zwaarst getroffen. Dat komt doordat er veel wegen en gebouwen zijn, weinig groen en water en minder wind. Hierdoor blijft de warmte er langer hangen en blijft de temperatuur veel hoger dan in het omringende landelijke gebied. Wakker liggen door de warmte is nog het minste probleem. Hittestress zorgt ook voor hogere ziekte- en sterftecijfers, lagere arbeidsproductiviteit en meer agressie.

Hittestress kan in bepaalde buurten problemen opleveren als de toegang tot groen beperkt is of als er kwetsbare groepen wonen. Creëren van groene routes en vergroenen van buurten is dan van belang.

Wateroverlast
In Noord is op dit moment op tenminste twee plaatsen sprake van wateroverlast bij hevige buien: het gebied achter de Dubbele Buurt in Wormerveer Zuid en het gebied naast de Noorderhoofdstraat in Krommenie. Binnen het stedelijk gebied willen we het teveel aan water op een slimme manier opvangen. Het realiseren van meer waterpartijen, groene daken of het toepassen van half verharde parkeerplaatsen helpt daarbij, omdat ze water bufferen. Bijkomend voordeel is dat dit bijdraagt aan een gezond ecosysteem en de koeling van gebouwen, hittestress vermindert en de biodiversiteit vergroot. Als het water niet binnen het gebied kan worden opgevangen, moet het worden afgevoerd, bijvoorbeeld naar het buitengebied.

Klimaatbestendig bouwen
Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en verdere verdichting gaan we rekening houden met klimaatadaptatie. Klimaatbestendig bouwen is voortaan het uitgangspunt in Noord. Dat geldt zowel voor de manier van bouwen als voor de inrichting van de openbare ruimte en kan gepaard gaan met extra kosten. Daar staat tegenover dat gebouwen en openbare ruimten meer toekomstbestendig zijn en hun waarde beter behouden.

Klimaatbestendig bouwen betekent onder meer:

- Bij nieuwbouw wordt rekening gehouden met zonwering, verkoeling en waterberging en wordt de openbare ruimte zo min mogelijk verhard, zonder dat dit ten koste gaat van de toegankelijkheid. Ook parkeerplekken worden minimaal verhard;
- Bij eengezinswoningen zijn tuinen belangrijk voor waterberging en verkoeling. Bewoners worden daarom gestimuleerd om hun tuin te vergroenen/ niet te verharden;
- In delen van Noord met vooral hoogbouw is de openbare ruimte van belang voor het opvangen van overtollig regenwater en voor koele (ontmoetings-)plekken.
- Er wordt zoveel mogelijk ingezet op natuur in de wijk en waar mogelijk worden groen en water toegevoegd. Zo worden plekken gecreëerd waar mensen naar toe kunnen voor verkoeling. Deze plekken zijn ook belangrijk voor waterberging;
- Daken die in aanmerking komen voor een tweede functie worden benut als groene daken, waterdaken, verblijfs- en recreatieplekken en/of voor het plaatsen van zonnepanelen;
- In verband met mogelijke wateroverlast wordt bij nieuwbouw voorkomen dat water de gevels bereikt. De begane grond wordt waterbestendig gemaakt. Installaties in flatgebouwen staan niet meer in kelders of op de begane grond;
- Bij het ontwerp van hoge gebouwen wordt rekening gehouden met het windversterkend effect in de ruimte tussen de gebouwen.

Daarnaast is het belangrijk om aandacht te geven aan het behoud van het bestaande groen bij herinrichtingen. En te zorgen voor goede standplaatsen voor nieuwe bomen als behoud van bestaande bomen niet mogelijk is want schaduwrijk groen levert veel winst op voor een gezond leefklimaat. We zoeken hierbij aansluiting bij het Zaans Groen- en Waterplan, Bomenbeleidsplan en Natuurinclusief bouwen. Mensen zijn gelukkiger, ervaren minder stress en voelen zich gezonder in een omgeving waar zij groen, water, vogels, vlinders en libellen zien en ervaren.

Speerpunt 5: Modernisering van bedrijventerreinen en samengaan van wonen en werken

Analyse

Zaanstad Noord telt twee belangrijke bedrijventerreinen die veel werkgelegenheid bieden: Noorderveld en Molletjesveer. Op Molletjesveer, een industrieterrein dat is ontstaan rondom een aantal geïsoleerde woonstraatjes, zijn er initiatieven om bedrijfspanden te transformeren. Daarnaast zijn er kansen voor innovatie en nieuwe bedrijvigheid. Die dynamiek vraagt om een visie op het gebied. Het onderzoek 'Strategie bedrijventerreinen' van de gemeente heeft een goed inzicht geboden in de toekomstwaarde van Molletjesveer en Noorderveld. Daarom mikken we voor deze bedrijventerreinen vooral op een verbeterde bereikbaarheid en verduurzaming van het gebied. De gemeente Zaanstad werkt hier samen met de ondernemers en hun organisatie, de Bedrijvenvereniging Noorderveld-Molletjesveer.

Ambitie: Werken aan levendige, toekomstbestendige bedrijventerreinen
Noord blijft een woon- en werkgebied, ook in de toekomst. Bedrijven liggen op levendige, toekomstbestendige bedrijventerreinen die goed met openbaar vervoer bereikbaar zijn. Daarnaast is er bedrijvigheid in de wijken die bijdraagt aan sociale cohesie en kansengelijkheid.

intensief en efficiënt ruimtegebruik

toevoegen passende stedelijke voorzieningen op bedrijventerreinen

woonwerk-combinatie

efficiënt dubbel grongebruik

Zaanstad wil een aantrekkelijke gemengde woonwerkstad blijven met een kwalitatieve versterking van het bestaande, gecombineerd met differentiatie van de productiestructuur. Vergeleken met Zaanstad als geheel heeft Noord een productiestructuur die vooral leunt op niet-kennisintensieve sectoren. De sectoren Industrie, Bouw en Handel en reparatie zijn oververtegenwoordigd, specialistische zakelijke diensten, Overheid, Onderwijs en Zorg zijn ondervertegenwoordigd. Voor Zaanstad Noord zien wij dan ook een tweesporen- strategie: enerzijds inzetten op de sterke sectoren die veel werk bieden aan de Zaanse beroepsbevolking, anderzijds op het aantrekken en faciliteren van meer kennisintensieve sectoren.

De grote bedrijventerreinen bieden veel werkgelegenheid
De economie van Noord heeft een eigen identiteit, met veel kleinschalige bedrijven gericht op de lokale markt. Bedrijventerreinen hebben daarbij een belangrijke werkgelegenheidsfunctie. Van de totale werkgelegenheid in Zaanstad bevindt 35% zich op bedrijventerreinen. Molletjesveer en Noorderveld zijn samen goed voor 4150 banen, meer dan de helft van het aantal banen in Zaanstad-Noord.

Bedrijventerreinen bieden relatief veel werkgelegenheid voor lager opgeleiden. In Zaanstad Noord is de sociaaleconomische status relatief laag. Beschikbaarheid van banen in de directe omgeving is daarom van groot belang. Molletjesveer en Noorderveld vervullen daar nu al een belangrijke rol in. Om de positie van jongvolwassenen te versterken willen we de toegankelijkheid van deze terreinen optimaliseren. Toegankelijkheid in fysieke zin, maar ook in economische zin, dus op de momenten waar werkgelegenheid in beeld komt bij jongvolwassenen. Deze momenten willen we vervroegen door bijvoorbeeld stage- en onderwijsdependances op bedrijventerreinen aan te bieden en leer-/werkplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Krachtige en levendige bedrijventerreinen
Wij streven voor Zaanstad Noord naar een vestigingsklimaat voor bedrijvigheid dat duurzaam en aantrekkelijk is. Eén van de voorwaarden daarvoor is dat er voldoende passende ruimte behouden blijft (of zo nodig gerealiseerd wordt) voor bedrijven. Mede door de grote woningbouwopgave in Zaanstad worden steeds meer (verouderde) bedrijventerreinen omgezet in woningbouwlocaties. Het is van belang dat er, ook voor de toekomstige vraag, voldoende ruimte blijft voor economische activiteit op functionele bedrijventerreinen.

Voor vijf van de acht bedrijventerreinen in Noord is de ambitie om deze te transformeren naar gemengd woon-werkgebied, met informele werklocaties. Drie terreinen, te weten Molletjesveer, Noorderveld en de multifunctionele strook Assendelft (de Forbostrook), behouden een functie als bedrijventerrein. Deze drie terreinen worden geïntensiveerd en verlevendigd met functies die de kwaliteit verhogen, bijvoorbeeld een kinderdagverblijf of een plek om na werktijd te sporten. Voorwaarde daarbij is dat deze functies de activiteiten van de daar al gevestigde bedrijven niet belemmeren. Verder zijn we zuinig op de al langer bestaande woonstraten op bedrijventerrein Molletjesveer, zij dragen bij aan de sociale veiligheid in het gebied.

We zouden graag zien dat er ook ’s avonds en in het weekend iets te doen is op de terreinen. En dat de bedrijventerreinen goed en veilig te bereiken zijn, zowel per auto, als met openbaar vervoer en fiets. Zo kan Molletjesveer/Noorderveld een prominente plek krijgen in Zaanstad Noord, met verbinding naar de omliggende woonwijken, maar ook met verbinding tussen onderwijs, werkgelegenheid en zorg.

In een klein deel van het gebied, aan de rand van Noorderveld 2, direct achter Zaankwartier (Meneba) en Zaans Pijl (Brokking) tot aan de Ned Benedictweg, vindt als enige een transformatie naar wonen plaats.

Menging van wonen en werken houdt de wijken levendig
Noord blijft een woon- én werkgebied. Gemengde gebieden zijn belangrijk voor de economische ontwikkeling. In deze gebieden worden bedrijven gestart en worden de eerste stappen naar groei gezet (*start up* en *scale up*). Beginnende ondernemers vinden de stap naar formele werklocaties vaak nog te groot en geven de voorkeur aan een werkplek in de eigen wijk. Met als bijkomend voordeel dat werk en privé/zorg makkelijker vallen te combineren. Ook broedplaatsen met creatieve bedrijvigheid vinden hun plek in Noord.

Gemengde wijken zorgen voor meer levendigheid in vergelijking met wijken waar alleen gewoond wordt. Bij de transformatie van binnenstedelijke bedrijventerreinen in Noord zal dan ook waar mogelijk worden ingezet op een combinatie van wonen en werken. In bestaande gemengde wijken, zoals Wormerveer Zuid, blijft het gemengde woon-werkkarakter bewaard. Daarbij moet er op worden gelet dat wonen en werken elkaar niet in de weg zitten als het gaat om bijvoorbeeld geluid- en geuroverlast. Andersom mag nieuwe woningbouw de bedrijfsvoering niet hinderen.

Een aantal bedrijven is door hun milieuzone medebepalend voor wat er mogelijk is in een gebied. Voorbeelden daarvan zijn Forbo, Loders Croklaan en Cargill aan de overkant van de Zaan. Maar ook bij kleinere bedrijven moet rekening worden gehouden met milieucategorieën en milieucontouren.

Detailhandel heeft een cruciale functie voor de kernen
Detailhandel in Wormerveer, Krommenie en Saendelft draagt in belangrijke mate bij aan het voorzieningenniveau in Zaanstad-Noord. De centra van Krommenie en Wormerveer hebben een compact, economisch sterk, gezellig en mooi ingericht winkelgebied gemengd met enige horeca. Ze functioneren als een huiskamer voor het dorp, waar het goed toeven is. Niet alleen voor inwoners uit Noord, maar ook voor passanten. Deze compactheid willen we graag behouden. Het vervangen van winkels door woningen in deze kernwinkelgebieden vinden we een minder gewenste ontwikkeling, tenzij het gaat om aanloopstraten aan de rand van het gebied. Ook het winkelcentrum in Saendelft heeft een wijkondersteunende functie.

De winkeliersvereniging DOKA heeft een visie gemaakt voor het opknappen van de openbare ruimte in het centrum van Krommenie. De in het centrum gelegen Noorderhoofdstraat en Zuiderhoofdstraat zijn opgenomen in het meerjareninvesteringsprogramma (MIP) van de gemeente, de uitvoering is voorzien in 2022. Samen met de winkeliersvereniging willen we onderzoeken of de visie van DOKA ingepast kan worden in de plannen voor onderhoud en in

de kaders van de gemeente zoals het Zaans Mobiliteitsplan en de Parkeervisie. Door een herinrichting van de buitenruimte met gezellige, aantrekkelijke verblijfsplekken, onder meer langs de Durgsloot, wordt de verblijfskwaliteit van het historische lint van Krommenie versterkt. Voor de entree van het winkelgebied bij het Vlietsend streven we naar een kwaliteitsverbetering.

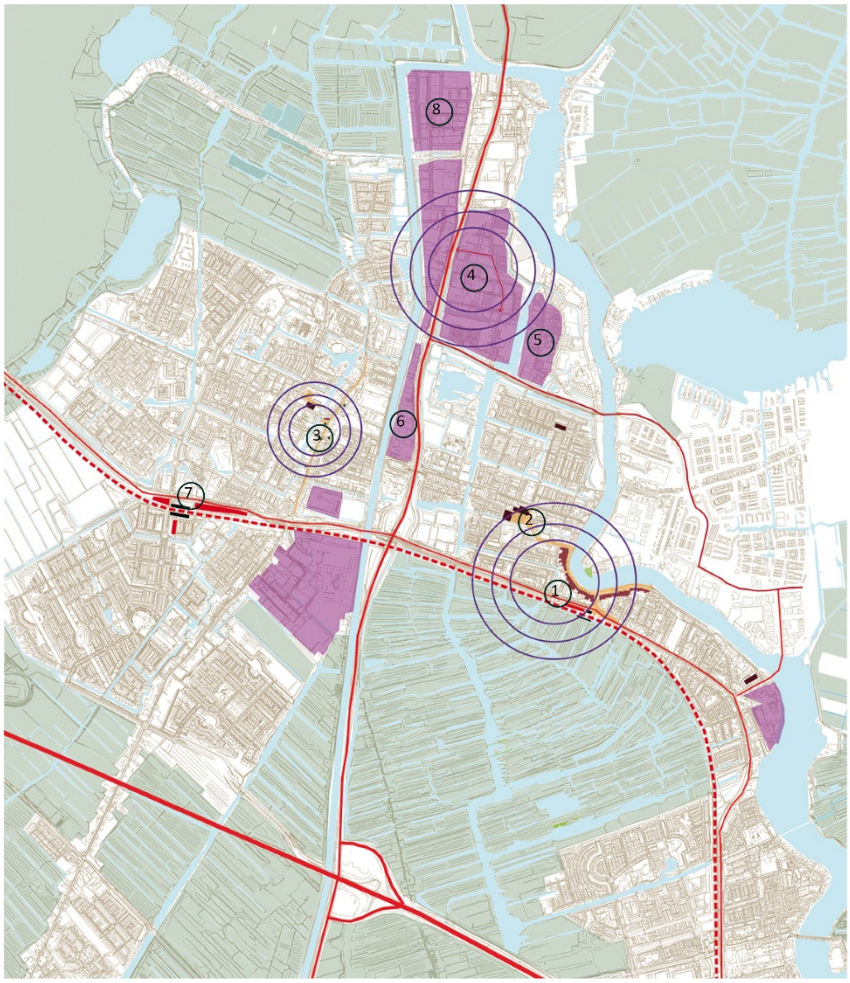

Het Run Shopping Centre op Noorderveld wordt als locatie voor perifere detailhandel op termijn mogelijk afgebouwd. Het gebied zou herontwikkeld kunnen worden met een relatie naar het Noordsterpark.

Aandachtspunt bij de detailhandel is het overschot aan vierkante meters winkelruimte in Noord als geheel. Daarom zijn we terughoudend met het toevoegen van nieuwe winkelruimte en zetten we in op compacte en aantrekkelijke winkelcentra.

Nieuwe kantoorlocaties bij de stations
Het gebied rondom station Krommenie-Assendelft is een geschikte locatie voor kantoren. Ook bij station Wormerveer is mogelijk ruimte voor kleinschalige kantoren in combinatie met gebouwd parkeren op het P&R-terrein.

Speerpunt 6. Benutten van Wormerveer als focusgebied voor toerisme

Analyse
De analyse liet zien dat er kansen zijn om de Zaanbocht in Wormerveer aantrekkelijker te maken voor dagjesmensen en toeristen, bijvoorbeeld voor bezoekers van de Zaanse Schans die meer willen beleven in de streek. Lokale ondernemers geven daarbij aan dat de kwaliteit van de openbare ruimte, bereikbaarheid en parkeergelegenheid essentieel zijn voor het succes van de Zaanbocht. De vraag is hoe we de potentie van de Zaanbocht en de ligging van Zaanstad Noord in het landelijk gebied beter kunnen benutten. En hoe we de bereikbaarheid van de Zaanbocht kunnen verbeteren en de parkeerdruk in de omgeving binnen de perken kunnen houden.

Ambitie: de Zaanbocht nog aantrekkelijker maken voor kleinschalig toerisme
Wormerveer wordt een aantrekkelijke pleisterplaats voor dagjesmensen en toeristen die hier graag op de fiets of per boot naar toe komen. De Zaanbocht biedt hen daarbij een kwalitatief hoogwaardig winkelgebied. En we benutten ten volle de aantrekkingskracht van het omliggende groene gebied voor toeristen en recreanten.

Noord kan een grotere rol spelen in de doelen die de gemeente voor ogen heeft met toerisme en recreatie, zoals meer bezoekers, spreiding van bezoekers en meer bestedingen door een langer verblijf. Noord kan ook aantrekkelijk zijn voor bezoekers uit de regio. Ambitie is het versterken van de functie gericht op kleinschalig, lokaal en regionaal toerisme, passend bij de schaal van het gebied. Daarbij koersen we op groen en duurzaam toerisme (wandelaars, fietsers, waterrecreanten), winkelend publiek uit de regio en mensen die geïnteresseerd zijn in erfgoed. Bij dit laatste kan bijvoorbeeld gedacht worden aan het vertellen van het verhaal van de Zaanse industrie.

Op toeristisch gebied zijn er twee acties nodig: verdere ontwikkeling van de Zaanbocht en verbeteren van routes en knooppunten voor fietsers, wandelaars en waterrecreatie.

De Zaanbocht wordt nog aantrekkelijker voor inwoners en bezoekers
De Zaanbocht is nu al een parel aan de Zaan met een gevarieerd winkelaanbod en horeca met terrassen aan de Zaan. Het gebied kan verder worden opgewaardeerd als aangenaam verblijfsgebied voor bezoekers én inwoners. Een plek waar je kunt flaneren, aan het water zitten, winkelen, je boot aanmeren. Een plek waar je een ijsje gaat eten terwijl je elektrische fiets wordt opgeladen. Dat bereiken we door de weg meer in te richten voor langzaam verkeer, te zoeken naar andere parkeeroplossingen, de verharding te veranderen, te vergroenen en terrassen mogelijk te maken. Dit alles in nauwe samenwerking met de gemeente Wormerland aan de oostkant van de Zaan, zodat het mogelijk wordt een rondje te maken. Wellicht zelfs met een pontje of een extra brug.

De openbare ruimte langs de Zaan zal verder worden opgeknapt. Daarbij gaat het niet alleen om de Zaanbocht, maar ook om het verhogen van de verblijfskwaliteit van het hele gebied van het Noordeinde tot de Adelaar. Om het winkelgebied aantrekkelijk te houden streven we naar een aaneengesloten winkelfront.

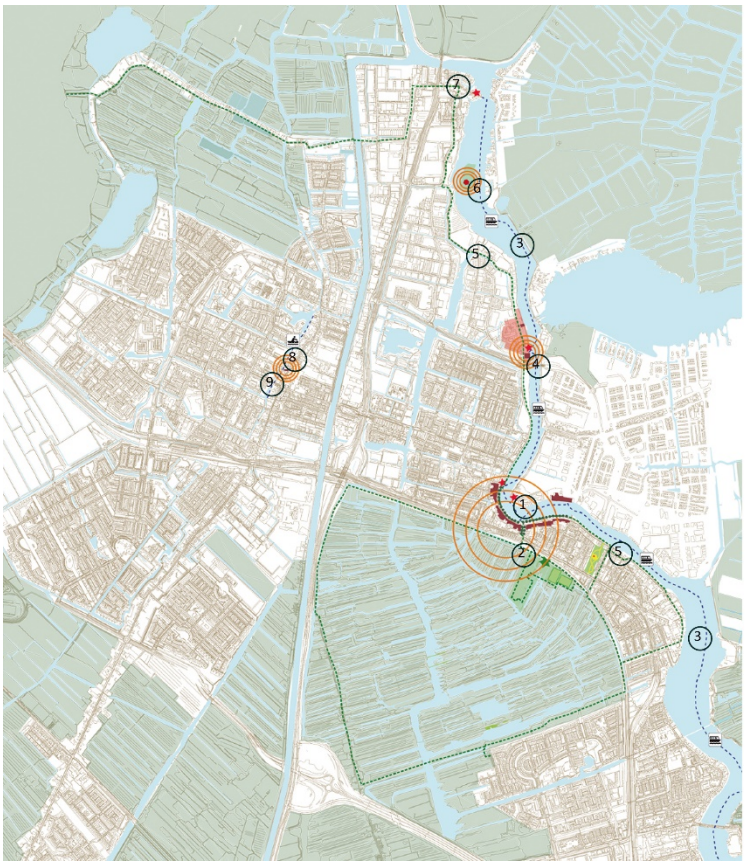

TOERISME MAAK.Noord

VOORSTELLEN 2020-2030

1. Zaanbocht met boulevard als aantrekkelijke verblijfsplek met winkels en horeca
2. Buitenpoort Wormerveer aantrekkelijke entree naar Guisveld als plek voor natuurbeleving en natuureducatie
3. veer en bootverbindingen over de Zaan
4. Meneba aantrekkelijke horeca en hotel in historisch erfgoed
5. fietsroute langs de Zaan met pleisterplaatsen
6. eiland Bloemendaal groen eiland in de Zaan
7. West Knollendam pleisterplaats aan het water
8. centrum Krommenie als aantrekkelijke verblijfsplek met horeca en Zaanserfgoed
9. Durgsloot verstilde waterroute

Betere routes en voorzieningen voor recreanten ontsluiten natuur en erfgoed
Een tweede actie is om routes en knooppunten voor wandelaars, fietsers en waterrecreanten uit te breiden en te verbeteren om zo groen, water en erfgoed beter te ontsluiten. Voorbeeld is een nieuwe fietsroute van Krommenie naar Raum. Uitvoering van maatregelen uit het Groen- en Waterplan is ook een stap in de goede richting. Andere wensbeelden zijn: het verbinden van de Zaan met het Guisveld en het inrichten van station Wormerveer als Buitenpoort, een plek waar bezoekers vanuit de trein direct contact hebben met het veenweidegebied. Dat biedt mogelijkheden voor natuureducatie langs een groen lint met veel biodiversiteit. Daarbij kan tegelijkertijd de verbinding tussen station en Zaan opener en aantrekkelijker worden gemaakt. Samen met de provincie, Wormerland, NS en Staatsbosbeheer werken we aan de invulling van deze buitenpoort Wormerveer.

Buitenpoort Wormerveer: natuurbeleving en educatie met aantrekkelijke wandelpaden en kanoroutes door en om het Guisveld

Zaanbocht: erfgoed, speciale winkels, horeca met terrassen langs de Zaan

Fietsverhuur en kanoverhuur (bijvoorbeeld bij het Guisveld) kunnen een stimulans zijn voor recreatie in Noord, wellicht gekoppeld aan arrangementen met horeca. De toeristische functie van Noord kan verder worden versterkt door toevoeging van kleinschalige verblijfsaccommodaties, bijvoorbeeld gekoppeld aan erfgoed of natuur en landschap.

Krommenie is geen focusgebied voor toerisme, maar door het ontwikkelen van goede routes naar het centrum kunnen meer mensen het erfgoed daar ontdekken. Zo heeft de winkeliersvereniging DOKA al een erfgoedwandeling Krommenie uitgezet. Krommenie is bovendien via de Nauernasche Vaart en het Noordzeekanaal over het water goed verbonden met Amsterdam.

Speerpunt 7. Versterken van de cultuurhistorische en natuurlandschappelijke waarden, samen met bewoners, organisaties, bedrijven en overige partners.

Analyse
In de analyse van MAAK.Noord kwam dit onderwerp nog niet afzonderlijk aan de orde. Het is door de gemeenteraad toegevoegd als extra speerpunt voor de gebiedsontwikkeling.

Ambitie: De waarden die Noord een eigen identiteit geven staan centraal in de ontwikkeling
De overal aanwezige cultuurhistorie en het omliggende uitgestrekte landschap geven Noord een eigen identiteit. Nieuwe ontwikkelingen in Noord dragen bij aan het versterken van deze identiteit, de cultuurhistorische waarde wordt de basis voor de verdere transformatie van het gebied. Daarbij maken we het omliggende landschap beter bereikbaar voor recreatief gebruik door bewoners en bezoekers.

Natuur en landschap maken Zaanstad Noord extra aantrekkelijk
De regionale identiteit van Zaanstad wordt bepaald door zijn landschappelijke ligging als stadslob in ‘het land van wind en water’. Het historisch stelsel van linten, dijken en paden zorgt daarbij nog steeds voor de aansluiting tussen stad en land. De weidsheid van de polders biedt een welkom contrast met de steeds dichter bebouwde stad. De kernen Assendelft, Krommenie, Wormerveer en West-Knollendam profiteren bij uitstek van deze landschappelijke ligging.

MAAK.Noord, omringd door het open landschap maar veel ruimtelijke barrières t.g.v. waterlopen, wegen en spoor

De landschappen rond Zaanstad Noord kennen een bijzondere geschiedenis. Onder invloed van het voormalige Oer-IJ is in de randen van een getijdenlandschap veengroei ontstaan. Dat veen heeft de mens gedurende eeuwen ontgonnen. De sporen van die ontginningen zijn nog overal terug te vinden en dat maakt het buitengebied cultuurhistorisch interessant.

Belangrijke landschappen zijn de grote Assendelverpolder ten zuiden van Saendelft en Kreekrijk, die ook een agrarische functie heeft, en de Krommenieër Woudpolder aan de

noordzijde, onderdeel van de Stelling va Amsterdam, die zich uitstrekt tot voorbij het Alkmaardermeer.

Krommenieër Woudpolder

Daarnaast is er het Guisveld, ten westen van Wormerveer, dat vanwege zijn grote biodiversiteit is uitgeroepen tot Natura 2000 gebied. En aan de overzijde van de Zaan het Wormer- en Jisperveld dat samen met de Kalverpolder een waterrijk en ruig gebied vormt. Om deze gebieden te beschermen zullen we grenzen moeten stellen aan het recreatief gebruik.

Guisveld

Een betere verbinding met het buitengebied maakt de stad leefbaarder
Het buitengebied krijgt steeds meer betekenis voor de stedeling. De stad groeit en mensen willen naar buiten voor ontspanning en sport. Bovendien kan het buitengebied in warme zomers voor verkoeling zorgen en kan het bij hevige regenval het overschot aan water uit de stad opvangen.

Door de uitbreidingen in het verleden is in Zaanstad Noord een harde planologische rand ontstaan tussen de stad en het landschap. Deze scherpe overgangen tussen stad en buitengebied missen op veel plaatsen groene zones die toegankelijk zijn voor recreatief gebruik. Een voorbeeld daarvan is de noordrand van Krommenie en Seandelft Oost. Daarnaast vormen ook de spoorwegen en watergangen barrières voor mens en dier. Je kunt in Zaanstad Noord niet overal gemakkelijk het buitengebied bereiken. Al zijn er ook uitzonderingen. Zo is de Stelling van Amsterdam vanuit Saendelft en Krommenie goed bereikbaar.

Met betere verbindingen tussen de stad en het landschap kunnen we de natuur toegankelijker maken en de beleving vergroten. Denk daarbij aan (nieuwe) fiets- of wandelpaden, zoals bijvoorbeeld de nieuwe fietsroute naar het recreatiegebied Uitgeester en Alkmaarder Meer. Maar ook aan routes met beschrijvingen van de geschiedenis, de natuur en de landschappelijke waarden. De Stelling van Amsterdam, het Oer-IJ gebied en het Alkmaarder- en Uitgeestermeer bieden daar volop aanknopingspunten voor. Zo versterken we de kwaliteit van Noord en maken we het gebied ook aantrekkelijk voor bezoekers uit de regio.

Het landschap rond Zaanstad Noord met de historische dijken, linten en paden

Samenwerking met omliggende gemeenten en organisaties op het gebied van natuur en recreatie kan het gebruik van het buitengebied stimuleren en promoten. De kwetsbaarheid van de natuur en het gevaar van verstoring tijdens het broedseizoen zijn hierbij wel aandachtspunten. Kano's en elektrische fluisterboten combineren beter met natuur dan motorboten. Elektrisch varen willen we daarom stimuleren.

Bij de ontwikkeling van de stad zijn binnenstedelijke groenstructuren ontstaan die niet altijd verbonden zijn met het buitengebied. Er gingen soms ook verbindingen verloren, bijvoorbeeld door het afsluiten van bestaande watergangen. De opgave is om het binnenstedelijke groen en water beter te verbinden met het landschap en zo het buitengebied als het ware 'de stad in te trekken'. Zo ontstaan ook ecologische verbindingen die de biodiversiteit versterken. En wordt het stedelijk gebied beter opgewassen tegen klimaatverandering.

.

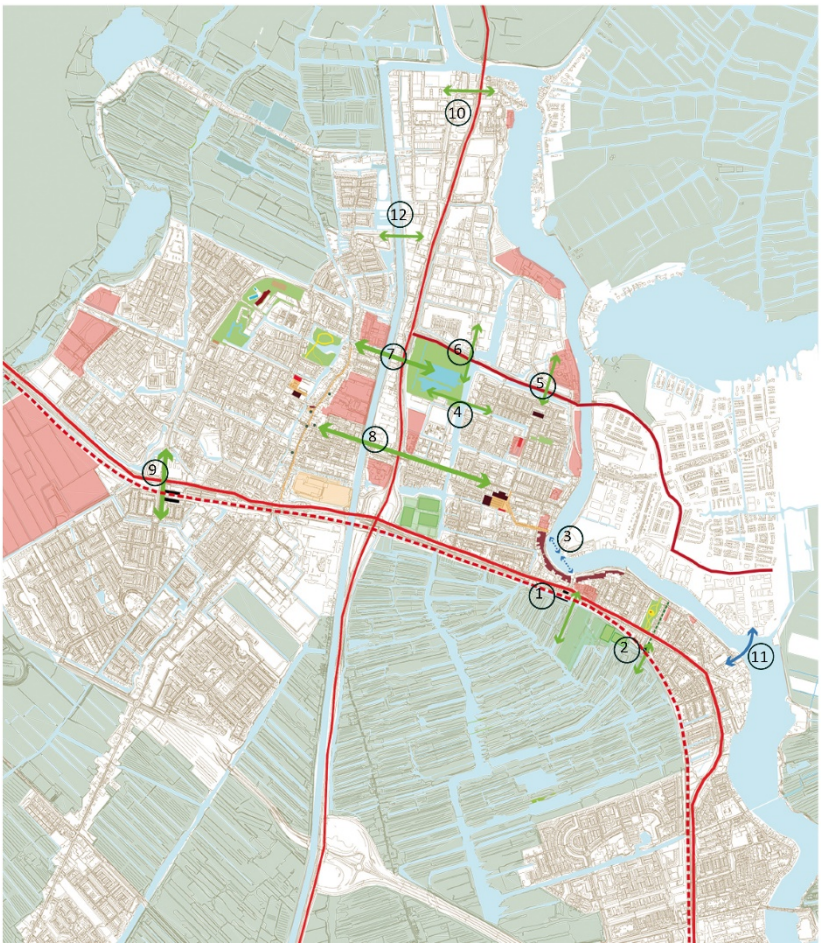

VERBINDINGEN MAAK.Noord

OPHEFFEN RUIMTELIJKE BARRIÉRES 2020-2030

1. verbeteren verbinding Guisveld-station Wormerveer
2. verbeteren bereikbaarheid Guisveld vanaf Wormerveer-Zuid
3. verbinden beide oevers van de Zaan met veer,ferry en watertaxi
4. bereikbaar maken Noordsterpark vanaf Wormerveer-Noord
5. opheffen barrière werking van Ned Benedictweg tussen Wormerveer-Noord en Meneba
6. verbeteren bereikbaarheid Noordsterpark vanuit Noorderveld
7. extra brug over Nauernaschevaart
8. verbeteren verbinding centrum Wormerveer-Krommenie
9. verbeteren verbinding Krommenie-Assendelft
10. verbeteren verbinding Molletjesveer naar West-Knollendam
11. verbeteren verbinding Wormer-Wormerveer
12. betere verbinding met Krommeniedijk

Agrarische ondernemers beheren het landschap

De agrariërs zijn de beheerders van het buitengebied. Dat geldt met name voor het poldergebied Assendelft en de Krommenieër Woudpolder. De agrariërs krijgen de komende decennia te maken met een transitie waarin nieuwe vormen van landbouw gevraagd zullen worden, meer gericht op kleinschaligheid, kortere voedselketens en natuurinclusieve

productie. In Zaanstad Noord ligt daar ook een verband met maatregelen om in veenweidegebieden bodemdaling tegen te gaan. Mogelijk biedt de ontwikkeling van Noord de agrariërs kansen om een afzetmarkt op te bouwen voor lokaal geproduceerd voedsel en recreatieve voorzieningen op de boerderij.

Bij het beheren van het landschap in Zaanstad Noord spelen vrijwilligers een belangrijke rol. Door vergrijzing zijn er echter steeds minder mensen beschikbaar. Om meer vrijwilligers te trekken zou het mogelijk moeten worden dat mensen zich per keer aanmelden voor een klus, bijvoorbeeld via een app of website voor de hele regio. Verder is er buiten de gebieden van Staatsbeheer vaak gebrek aan geschikt gereedschap en materieel. Ook dat is een aandachtspunt.

Krommeniedijk

lintbebouwing en pakhuizen langs de Zaan

lintbebouwing centrum Krommenie

industrieel erfgoed Meneba

Cultuurhistorie als fundament voor de vernieuwing van Zaanstad Noord

Zonder begrip van het verleden is er geen blik op de toekomst mogelijk. Daarom is een goed begrip van de cultuurhistorische en natuurlandschappelijke waarden in het gebied belangrijk. Deze waarden zijn voor de hele gemeente Zaanstad in kaart gebracht in het document *'De Identiteit van Zaanstad: Linten, Dijken en Paden'*. De belangrijkste historische linten in Noord zijn het lint in Wormerveer en het lint Assendelft/Krommenie/ Krommeniedijk/Taandijk. Daarnaast kent het gebied ook paden en verbindingslinten.

Vooral in het lint Krommenie is de rijke historie van de zeventiende en achttiende-eeuwse zeildoekweverij nog goed afleesbaar. Hier vinden we de allermooiste voorbeelden van de Zaanse houtbouw, die rond 1800 door rijke rolreders werd gerealiseerd.

Ook Westknollendam, oorspronkelijk gelegen aan een open verbinding met de Zuiderzee, was al vroeg, in de 13e eeuw, als vissersdorp bewoond. We gaan dan ook zrogvuldig om met de archelogische vindplaatsen en waarden in Zaanstad Noord.

Andere belangrijke cultuurhistorische waarden zijn de begin twintigste-eeuwse fabrieken en arbeiderswijken. Ze zijn nog grotendeels intact en verdienen het behouden te blijven. Het doel is daarbij niet alleen bescherming, maar ook versterking. Nieuwe ontwikkelingen moeten bijdragen aan de aanwezige ruimtelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten.

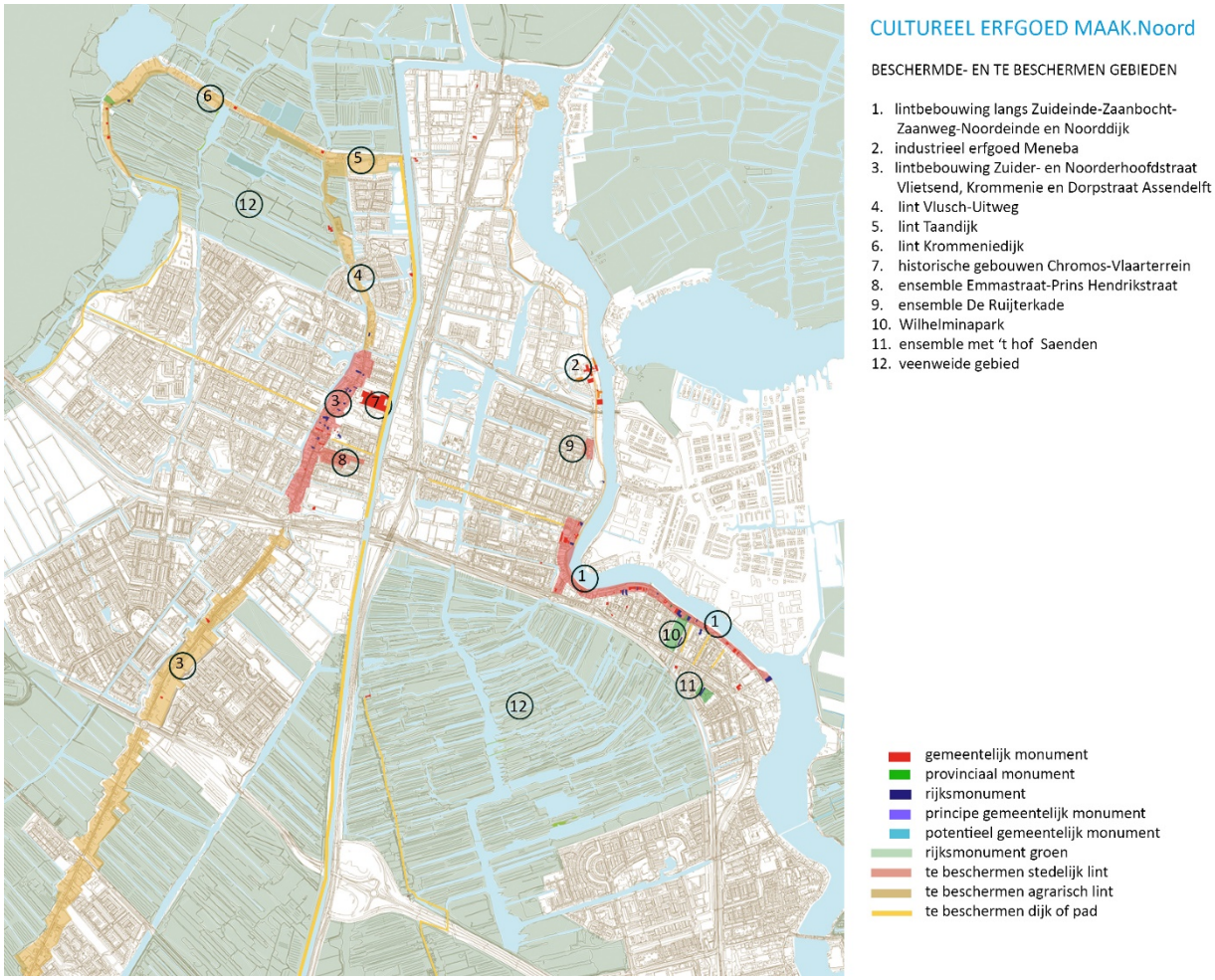

Het vervolg: Werken aan de toekomst.

Met dit Perspectief zetten we een droombeeld neer voor 2040. Hoe zorgen we er voor dat Noord toekomstbestendig wordt, een gebied waar het nog fijner wonen, werken en recreëren is?

Participatie zorgt voor draagvlak
De opgave is om de stad leefbaar te houden wanneer er zoveel meer mensen komen te wonen. En de uitbreiding zelfs te benutten als een kans om kwaliteit toe te voegen aan de stad. Daarbij willen we aansluiten op de wensen van zowel de huidige inwoners en ondernemers van Zaanstad Noord als van de mensen die hier in de toekomst komen wonen, werken en recreëren. De uitdaging is om die wensen goed in beeld te brengen.

Het is cruciaal dat het Perspectief een breed draagvlak heeft in de samenleving, zodat naast de gemeente ook inwoners, ondernemers, investeerders en andere overheden daaraan uitvoering willen geven. Uit de gesprekken die de afgelopen maanden in Noord zijn gevoerd komt veel betrokkenheid en ondernemerschap naar voren. Nadat eind 2020 de eerste gesprekken plaatsvonden met ketenpartners en een groot aantal stakeholders, werd het concept-Perspectief begin 2021 verder uitgerold in Noord met de vraag “Delen jullie deze toekomstdroom voor 2040?”. Daarover werd in maart 2021 een groot webinar gehouden, waarin meer dan 100 inwoners en ondernemers hun visie op het Perspectief gaven. Ook reageerden veel mensen via de mailbox van MAAK.Noord op het concept. Met die inbreng vulden we het Perspectief aan en zorgden we voor aanscherping en verduidelijking.

Tegelijk werd in begin 2021 al een volgende stap gezet richting uitvoering door het opstellen van het Mobiliteitsplan Noord, een uitwerking van het Zaans Mobiliteitsplan. Ook daarover gingen we in gesprek met inwoners en ondernemers. Een enquête in maart over de voorstellen werd ingevuld door meer dan 1000 respondenten en de bewonersavonden (on line) over het plan telden 140 bezoekers. Ook deze input is gebruikt bij het definitief maken van het Perspectief. In een aparte bijlage hebben we de reacties verzameld en aangegeven wat er met de input is gedaan.

Het participatieplan voor de perspectieffase in Noord werd in 2019 vastgesteld door de gemeenteraad (2019/17529) en het proces werd begeleid door een adviesgroep van bewoners, ondernemers, raadsleden en wethouders. Zo bouwden we aan een krachtige, complete en breed gedragen visie op de toekomst van Zaanstad Noord.

De reacties die we de afgelopen maanden kregen op het Perspectief gaan mede richting geven aan de Omgevingsvisie Zaanstad en het Mobiliteitsplan Noord, maar natuurlijk ook aan de uitwerking van de woningbouwplannen, de infrastructurele werken en de opwaardering van de openbare ruimte die Noord zo hard nodig heeft.

Haalbaarheid en betaalbaarheid
De uitvoerbaarheid van het Perspectief is niet alleen afhankelijk van maatschappelijk draagvlak maar ook van de beschikbaarheid van financiële middelen. De infrastructurele maatregelen, woningbouwprojecten en maatschappelijke voorzieningen vragen flinke investeringen die niet vanzelfsprekend beschikbaar zijn.

Zaanstad krijgt daarbij steun van veel partners. Zo heeft het Rijk begin 2021 een bijdrage toegekend in het kader van de Woningbouwimpuls, zowel voor de financiering van de woningbouwprojecten als voor investeringen in de infrastructuur en de openbare ruimte. Ook draagt de provincie Noord-Holland bij aan een betere bereikbaarheid van de bedrijventerreinen Molletjesveer en Noorderveld in het kader van de regeling Herstructurering en Intelligent Ruimtegebruik Bedrijventerreinen. Verder steunt de Metropoolregio Amsterdam Zaanstad actief door bij te dragen in de kosten van specialistische expertise die nodig is om de plannen op korte termijn tot uitvoering te brengen. En last but not least zal de gemeente ook zelf een deel van de kosten op zich nemen via bijdragen ten laste van het Investerings- en Transformatiefonds. Daarbij mogen we verwachten dat zich tijdens de 20-jarige looptijd van het Perspectief ook nog nieuwe, nu nog onbekende financiële bronnen zullen aandienen Al met al is er een goed perspectief op een haalbare en betaalbare ontwikkeling van Noord.

De financiële invulling van de plannen zal daarbij op reguliere wijze plaatsvinden. Bij de bouwprojecten blijven we met de ontwikkelende partijen anterieure overeenkomsten afsluiten, waarin per project afspraken worden gemaakt over de financiering van de gemeentelijke uitgaven. Voor een aantal locaties, zoals Zaankwartier (Meneba) en Zaans Pijl (Brokking), is dit inmiddels al gebeurd. Waar additionele middelen nodig zijn willen we maximaal gebruik maken van de steun die inmiddels door Rijk, Provincie en Regio is toegezegd. En bij gemeentelijke investeringen ten laste van Investerings- en Transformatiefonds zal de gemeenteraad op reguliere wijze worden betrokken.

Een sluitend dekkingsplan voor het Perspectief is er op dit moment nog niet, want de financiële haalbaarheid zal in de toekomst stap voor stap moeten worden aangetoond en bestuurlijk vastgesteld. Een fasering in de tijd is daarbij onvermijdelijk, daarom hebben we in dit Perspectief op alle kaarten en tabellen al een tijdvak aangegeven, namelijk 2020-2030 of 2030-2040.

Van Perspectief naar Strategie
Na de vaststelling van het Perspectief door de gemeenteraad komt Zaanstad Noord volgens de systematiek van APS in de Strategiefase: We stellen voor Zaanstad Noord een Strategienota op, een uitvoeringsplan dat voor de komende jaren het kader vormt voor de maatregelen en projecten. Allereerst wordt dat een ruimtelijk kader, we definiëren in de nota de raamwerken van infrastructuur, water en groen die het geraamte zullen vormen waarbinnen de projecten en andere maatregelen worden gerealiseerd. Daarbij hoort een typering van de diverse deelgebieden met de kenmerken waaraan straks de gebouwen en de openbare ruimte zullen voldoen. En, belangrijk, een gebiedsadvies met daarin een opgave voor de maatschappelijke voorzieningen zodat we weten waar straks ruimte moet zijn voor een school, een huisartsenpraktijk of een sportvoorziening.

De Strategienota bevat verder aanwijzingen voor de woningdifferentiatie om te zorgen dat we voldoende betaalbare woningen blijven bouwen. Een onderdeel daarvan is de programmering van de zorgwoningen zoals al beschreven onder speerpunt 2. Ook bevat de Strategienota een globale planning voor het gebied en het organisatiemodel voor de uitvoering. We stellen de Strategienota op in samenwerking met inwoners en ondernemers en goed overleg met buurgemeente Wormerland.

In de Strategiefase stellen we per project een businesscase op waarin de inspanningen en investeringen van de overheid en marktpartijen worden vastgelegd. We bewaken die in een overall financieel dashboard waarin de inkomsten en uitgaven voor heel Zaanstad Noord in beeld blijven, zodat tijdig knelpunten worden gesignaleerd en maatregelen getroffen worden. Zo maken we het realiseren van de ambities in dit Perspectief, gefaseerd in de tijd, financieel haalbaar.

De projecten en maatregelen in dit Perspectief hebben we samengebracht in de onderstaande tabel, met een verwijzing naar het tijdvak waarvoor ze gelden en de speerpunten en kaarten waarin ze zijn genoemd.

Perspectief MAAK.Noord	**2020-2030**	**2030-2040**
Speerpunt 1 MOBILITEIT MAAK.Noord	1. Snelle en frequente OV-verbinding 2. Doortrekken A8 naar A9 3. Goede faciliteiten bij station Wormerveer 4. Goede en veilige LV-route langs Zaan 5. Zoekgebied tweede brug over Nauernasche Vaart 6. Ontsluiting Zaans Pij)(Brokking) via Noorderveld 2 7. Opheffen barrière Ned Benedictweg 8. Herinrichten Wandelweg als laan 9. Ontsluiten Noorderveld 1 naar N246 10. Veilige LV-verbinding bij Ned Benedictweg 11. LV-verbinding naar Guisveld 12. Fastferry en watertaxi's over de Zaan	1. Extra brug over de Zaan? 2. Ontwikkeling locatie station Krommenie Assendelft met werk- en woonfucties
Speerpunt 2 WONINGBOUW MAAK.Noord	NIEUWBOUWLOCATIES 2020-2030 1. Zaans Pijl (Brokking) 180 won.* 2. Zaankwartier (Meneba) 669 won.* 3. Noordeinde 88 won.* 4. Noordeinde 50A 19 won.* 5. Amandelbloesem fase 3 40 won.* 6. Ecodorp 23 won.* 7. Kerk Marktstraat + Toermalijn 30 won. 8. Gasfabriekterrein Wormerveer 75 won. 9. Dubbele Buurt 50 won.* 10. Celebesstraat 22 won.* 11. Mercuriusterrein 70 won. 12. Noorderhoofdstraat 37-45 21 won.* 13. Locatie Vlaar 285 won. 14 Chromos 100 won.* 15. Locatie Kerkstraat 110 201 won.	MOGELIJKE TRANSFORMATIES PERIODE 2030-2040 1. Karnemelkse polder 2. Herstructurering oostzijde Noorderveld 2 3. Herontwikkeling locatie pdv in relatie met Noordsterpark en Wormerveer-Noord 4. Herstructurering locatie plein 13 5. Herstructurering locatie Hogeweg 6. Stedelijke vernieuwing Wormerveer-Noord

	16. Kerkstraat-noord 200 won. 17. PWN-terrein 135 won. 18. Gasfabriekterrein Krommenie 50 won.* 19. Durghorst 48 won.* 20. Rosariumplein 40 won.* 21. Eilanden van Hain 233 won.* 22. Kreekrijk 920 won.* 23. Poort van Saendelft 72 won.* 24. Overhoeken 150 won.* 25. Dorpstraat 707 28 won.* **Totaal nieuw toegevoegd 3.749 won** * in uitvoering, overeenkomsten opgesteld of project gemeente VERNIEUWING BESTAANDE WONINGVOORRAAD 25. Zeeheldenbuurt 178 won.* 26. Iepenlaan 25 won.* 27. Het Blok 88 won.* 28. Zonnelaan 75 won.*	7. Ontwikkeling stationslocatie Krommenie-Assendelft
Speerpunt 3 MAATSCHAPPELIJKE KRACHT MAAK.Noord	1. Ontwikkeling gasfabriekterrein is positieve impuls voor Wormerveer-zuid 2. Ontwikkeling Noordeinde is positieve impuls voor Zeeheldenbuurt 3. Ontwikkeling Zaankwartier (Meneba) is positieve impuls voor Wormerveer-Noord 4. Ontwikkeling Mercuriusterrein is positieve impuls voor het Blok en omgeving van het Oranjeplein 5. Ontwikkeling Chromos en Vlaarterrein geeft positieve impuls aan Noorder- en Zuiderhoofdstraat 6. Wilhelminapark ontmoetingsplek voor iedereen 7. Marktplein en Zaanbocht ontmoetingsplekken voor iedereen 8. Noordsterpark activiteitenpark voor iedereen 9. Durghorstplantsoen en centrum Krommenie ontmoetingsplekken voor iedereen 10. Agathapark ontmoetingsplek voor iedereen 11. Rosariumpark ontmoetingsplek voor iedereen	

	12. Sportkantines als multifunctionele accommodaties	
Speerpunt 3 GEZONDHEID MAAK.Noord	1. Goede bereikbaarheid Guisveld vanaf station 2. Goede voetgangersroutes om het Guisveld 3. Goede en veilige LV-route langs Zaan 4. Eiland Bloemendaal groene publieksattractie 5. Blauw-Wit sportfaciliteit voor iedereen 6. Goede bereikbaarheid Noordsterpark 7. Noordsterpark activiteitenpark voor iedereen 8. Verbeteren Rosariumpark 9. Fortuna sportfaciliteit voor iedereen 10. Buitenpoort, natuurrecreatie- en educatie 11. Watersport op de Zaan, over de Durgsloot, op de Noorderham en in het Guisveld	
Speerpunt 4 BESTAANDE WONINGVOORRAAD MAAK.Noord	1. Vernieuwing Zeeheldenbuurt 2. Vernieuwing Essenstraat-Iepenweg 3. Vernieuwing Het Blok 4. Vernieuwing Lijnbaan-Zonnelaan 5. Mogelijk toekomstige stedelijke vernieuwing Jan van Riebeeckkade-Kortenaerstraat 6. Mogelijk toekomstige stedelijke vernieuwing Herman Gorterstraat 7. Mogelijke stedelijke vernieuwing Albert Meijnsstraat 8. Mogelijke stedelijke vernieuwing Bomenbuurt Krommenie	
Speerpunt 5 ECONOMIE MAAK.Noord	1. Versterken winkels en horeca Zaanbocht 2. Versterken Markt Wormerveer 3. Versterken Krommenie centrum 4. Intensiveren grondgebruik en toevoegen voorzieningen en horeca, verbeteren ov 5. Intensiveren grondgebruik 6. Intensiveren grondgebruik 7. Werkfuncties bij station Krommenie-Assendelft 8. Intensiveren grondgebruik Molletjesveer	
Speerpunt 6 TOERISME MAAK.Noord	1. Zaanbocht met boulevard als aantrekkelijke verblijfsplek met winkels en horeca	

	2. Buitenpoort Wormerveer aantrekkelijke entree naar Guisveld als plek voor natuurbeleving en natuureducatie 3. Veer- en bootverbindingen over de Zaan 4. Zaankwartier (Meneba) aantrekkelijke horeca en hotel in erfgoed 5. Fietsroute langs de Zaan met pleisterplaatsen 6. Eiland Bloemendaal groen eiland in de Zaan 7. Westknollendam pleisterplaats aan het water 8. Centrum Krommenie als aantrekkelijke verblijfsplek met horeca en erfgoed 9. Durgsloot verstilde waterroute 10. Zaanbocht aantrekkelijk verblijfsgebied door erfgoed en zicht op de Zaan, wandeling 'rondje Wormer'	
Speerpunt 7 CULTUURHISTORIE MAAK.Noord	BESCHERMDE- EN TE BESCHERMEN GEBIEDEN 1. Lintbebouwing langs Zuideinde-Zaanbocht-Zaanweg-Noordeinde en Noorddijk 2. Industrieel erfgoed Zaankwartier (Meneba) 3. Lintbebouwing Zuider- en Noorderhoofdstraat, Vlietsend, Krommenie en Dorpsstraat Assendelft 4. Lint Vlusch-Uitweg 5. Lint Taandijk 6. Lint Krommeniedijk 7. Historische gebouwen Chromos-Vlaarterrein 8. Ensemble Emmastraat-Prins Hendrikstraat 9. Ensemble De Ruijterkade 10. Wilhelminapark 11. Ensemble met 't Hof Saenden 12. Veenweidegebied	

Colofon

Redactie:

Yvonne van den Berg
Sander Kooistra

Kaarten:

Atelier Quadrat (14/19/22/26/29/33/36/43/45/50/52)
Gemeente Zaanstad (17/49)

Beelden:

Mecanoo (23, 25)
Botbouw (23)
De Nijs (23)

Fotografie:

Mirande Phernambuque (1, 46, 50)
Atelier Quadrat (19, 45)
R.Keus (20)
M. Sprangh(20)
Luuk Kramer (40)
Stijn Brakkee (40)
Jan Vink (47)
I.van Maldegem (51)
Tom Kistjes (51)
Brandjes makelaars (51)

Met dank aan:

Miranda Reitsma, omgevingsvisie
Wouter Peeters, omgevingsvisie
Ronnie Hekkenberg, omgevingsvisie
Nicole Verbeek, stedenbouw
Cynthia van den Berg, cultuurhistorie
Jouke van der Werf, cultuurhistorie
Lisa Constant, erfgoed
Mark Degenkamp, verkeer
Jorg Meijerink, verkeer
Philip Peletier, groen en water
Gijs Doeglas, ecologie
Femke Nagel, duurzaamheid en circulaire stad
Ruben Zondervan, duurzaamheid

Alex Beijers, milieu
Casper de Canne, economie
Jan Nijman, economie
Danielle Swart, economie
Misja Pool, sport
David Kooi, wijkmanagement Assendelft
Monica Briefjes, wijkmanagement Wormerveer
Lya van Arum, wijkmanagement Krommenie
Willeke Koops, wonen
Anniek Münstermann, wonen
Lisan Adolf, maatschappelijke ontwikkeling
Youssra Lotfi, maatschappelijke ontwikkeling
Yvonne de Groot, maatschappelijke voorzieningen
Maja Matosevic, bestuursopdracht ontmoeten
Frank Jan Borst, cultuur en onderwijs
André Bredschneijder, havens en vaarwegen
Ariane Crus, riolering en grondwater
Simone Berkhout, communicatie

Team MAAK.Noord:

Henk van Veldhuizen, Bas Boeker, programmamanagers
Sanne Toenbreker, procesmanager
Lizette Kok, projectsecretaris